

ПР РС

Број 13, година V
Октобар 2021.

ТЕМА БРОЈА

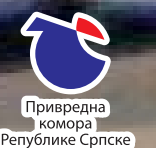
МЕЂУ ПРИОРИТЕТИМА РАСТЕРЕЋЕЊЕ РАДА И ПОДРШКА УЛАГАЊИМА

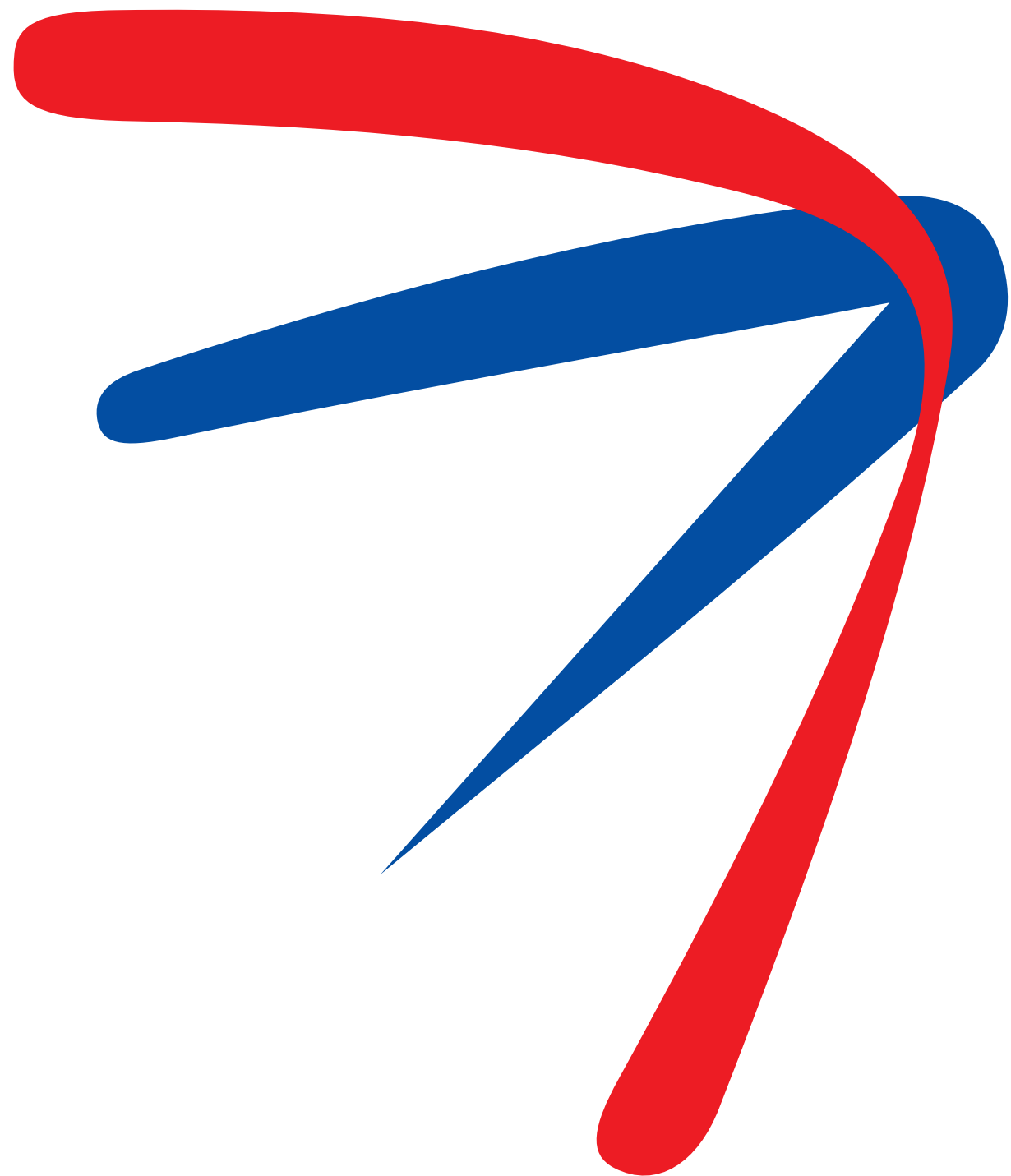
ПРИВРЕДНА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
78 000 Бањалука, Улица Ђуре Даничића 1/II;
тел.: 051 215 744; 051 215 833; факс: 051 215 565;
web: www.komorars.ba; e-mail: info@komorars.ba

Заједничким
кораком брже
и лакше до
великог тржишта
страна 6

До средстава
без рока доспијећа
и камате
страна 22

Број
произвођача
контантно расте
страна 33

ПРОИЗВЕДЕНО
У СРПСКОЈ

*Каг куџиш наш ѝроизвод,
ѝрадиш школе, болнице, ѝуџеве...
Садиш наша ѝоља и наше баџџе.
Каг куџиш ѝроизвод са нашим знаком,*

кажеш
ВОЛИМ СВОЈЕ!

**Владимир Благојевић, мр
извршни уредник**

Поштовани читаоци,

Пред вама је још један број „Пословне ревије Републике Српске“, у којој, и овај пут, доносимо низ различитих текстова о актуелним темама из домаће привреде.

Као и сваке године, Привредна комора Републике Српске доставила је Влади

Српске приједлог мјера за Програм економских реформи. О приоритетним мјерама које је неопходно реализовати како бисмо унаприједили услове пословања, смањили намете и додатно подржали домаћу привреду, читајте у теми овог броја.

„Отворени Балкан“, односно иницијатива Србије, Сјеверне Македоније и Албаније, добила је подршку бројних привредника из региона. Шта ова иницијатива доноси Републици Српској, односно Босни и Херцеговини, читајте у тексту под насловом „Заједничким кораком брже и лакше до великог тржишта“.

У овом броју доносимо и детаље који су дефинисани у Стратегији развоја индустрије Републике Српске за период 2021–2027, као и у Закону о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској. Сазнајте и које олакшице доноси Закон о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма, али и појединости у вези са успостављањем Регистра подстицаја у Републици Српској.

Све је већи број локалних заједница у Српској које су испуниле захтјевне критеријуме за добијање сертификата BFC SEE. Породици градова и општина са повољним пословним окружењем придружио се и Зворник, а ми смо о процесу сертификације за овај број „ПрЕР-С“а разговарали са градоначелником Зораном Стевановићем. С друге стране, општина Котор Варош већ је прошла и процес ресертификације, што је био повод за нови разговор са начелником ове општине Зденком Саканом.

У двије локалне заједнице у Српској, уз Шабац и Сомбор у Србији, које су носиоци овог стандарда, Лакташе и Бијељину, уведена је и виртуелна асистенткиња МИА, а ми вам представљамо све предности које доноси ово дигитално рјешење засновано на вјештачкој интелигенцији.

Заинтересованост пољопривредника, али и потрошача, за органску производњу расте из дана у дан. У тексту под насловом „Број произвођача контантно расте“ доносимо одговоре на питања у вези са погодностима ове врсте производње, значају и разлозима повећане тражње, као и могућностима које још нисмо искористили.

Уз стандардне анализе пословања привреде у претходном периоду, у овом броју доносимо и анализу пословања друштава за осигурање.

Посебну пажњу посветили смо могућностима, односно предностима које би привредним друштвима донио излазак на берзу.

Као резултат иницијативе седам конзорцијума Европске мреже предузетништва из шест земаља бивше Југославије, креирана је FINNO платформа, са циљем да се на једном мјесту домаћим привредницима омогући приступ свим доступним програмима подршке Европске уније. О свим садржајима који су доступни на www.finnosee.eu читајте у тексту под насловом „На клик до пословне и финансијске подршке“.

САДРЖАЈ

Међу приоритетима растерећење рада и подршка улагањима 4

Заједничким кораком брже и лакше до великог тржишта.... 6

Раст скоро свих показатеља..... 9

Највећи приоритет подизање конкурентности 11

Успостављен јединствен и функционалан систем на оба нивоа власти..... 13

Потврда повољног пословног окружења 15

Одлучни у намери да одрже стандард и унаприједи постојеће процесе и услуге 18

Питајте, Миа зна 20

До средстава без рока доспијећа и камате..... 22

Ћирилица доноси пореске и административне олакшице привреди 25

Премија животних осигурања већа за скоро 19 одсто..... 27

На клик до пословне и финансијске подршке 30

Комплетна подршка на једном мјесту 32

Број произвођача контантно расте..... 33

Комора доставила Влади Српске приједлог мјера за Програм економских реформи

Међу приоритетима растерећење рада и подршка улагањима

– Растерећење рада кроз смањење збирне стопе доприноса, што ће директно смањити нелегални и непријављени рад, подршка за улагања у технолошки напредак и осавремењивање пословних процеса, дигитализација и иновације у приватном сектору, развој производа и већи степен финализације производње, те увођење неопходних стандарда и развој радне снаге, неки су од приоритетних захтјева.

Растерећење рада кроз смањење збирне стопе доприноса, што ће имати непосредан утицај на смањење нелегалног и непријављеног рада, један је од приоритетних захтјева Привредне коморе Републике Српске за Програм економских реформи Републике Српске, које је Комора доставила Влади Српске.

Међу приоритетним мјерама Коморе је и подршка за улагања у технолошки напредак и осавремењивање пословних процеса, дигитализацију и иновације у приватном

сектору, развој производа и већи степен финализације производње, те увођење неопходних стандарда и развој радне снаге.

Комора истиче да је неопходан и наставак реформе образовног система са циљем увођења већег степена практичне наставе у образовни процес и плаћене ученичке праксе, промоција занимања неопходних привреди, подршка развоју предузетништва, креирање посебних мјера за стимулисање самосталног покретања посла, усмјеравање запошљавања из јавног у приватни сектор. Један од приоритетних захтјева је и смањење

увозне зависности кроз развој домаћих производних капацитета. Потребно је сачинити преглед производа који се увозе и дефинисати могућности супституције увоза и процјену неопходних инвестиција за развој домаћих производа и повећање производње, као и мјере подршке развоју и повећању домаће производње, односно понуде роба и услуга.

Комора сматра да је потребно спријечити и повећање цијена електричне енергије. Република Српска располаже великим капацитетима за производњу електричне енергије, која је њен властити производ и због чега је

цијена електричне енергије код нас, у односу на окружење, повољнија. Ове услове треба задржати и убудуће управо због тога што производња електричне енергије представља нашу компаративну предност у погледу цијене електричне енергије, која обезбјеђује конкурентност наших производа.

Међу мјерама је и повезивање привредних субјеката из примарне производње и привредних субјеката вишег степена развоја са напреднијим степеном финализације у циљу рјешавања проблема набавке сировина које се набављају из увоза и омогућавања, путем субвенција, напреднијих фаза прераде потребних сировина за потребе прерађивачке индустрије Републике Српске.

Реструктурирање државних предузећа подразумева увођење ефикасног, одговорног и успјешног пословања и управљања, базираног на резултатима рада, примјени правила корпоративног управљања, рационализовању броја запослених, инсистирању на одговорности за неефикасан, неодговоран рад и злоупотребу службеног положаја.

Потребно је дефинисати посебне пореске олакшице за свако улагање које се односи на трансфер технологија и знања на начин да се порез на добит не плаћа у одређеном временском периоду (пет година) од извршеног улагања, без обзира на износ улагања, уз услове запошљавања висококвалификоване радне снаге.

Неопходно је обезбједити подстицаје за увођење стандарда у привредним друштвима, те средства за промоцију и излагање привреде Републике Српске у иностранству (сајмови, пословне мисије, билатерални сусрети и сл.).

Подршку је потребно пружити и сектору саобраћаја у циљу обнављања возног парка, и то кроз субвенционисање набавке нових

возила на алтернативна горива или набавке возила са ЕУРО 5 и млађим моторима у одређеном проценту од укупне вриједности возила, прописивање царинских олакшица приликом увоза таквих возила, признавања средстава издвојених за набавку нових возила као трошак приликом одређивања основице за порез на добит и поврата акциза на гориво за ауто-путеве, за возила градско-приградског превоза путника која не користе ауто-путеве у вршењу превоза путника.

Како бисмо обезбједили и подстакли финансијску самоодрживост жељезничког система Републике Српске, потребно је провести његову реконструкцију и дигитализацију, омогућити квалитетно и одговорно одржавање жељезничке инфраструктуре и редовности саобраћаја.

Кроз подстицајне мјере неопходно је одредити финансијска средства за дигитализацију и информатизацију пољопривредног сектора, с циљем идентификације и ефикаснијег коришћења пољопривредног земљишта и пољопривредних ресурса, ефикаснијег праћења пољопривредних газдинстава и оправданости подстицања одређених култура.

Међу захтјевима Коморе је и обезбјеђење извршавања купопродајних уговора о ис-

порукама шумских дрвних сортимената привредним друштвима из области прераде дрвета и производње намјештаја од стране ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац у једнаком проценту у ком се извршава годишњи план производње шумских дрвних сортимената.

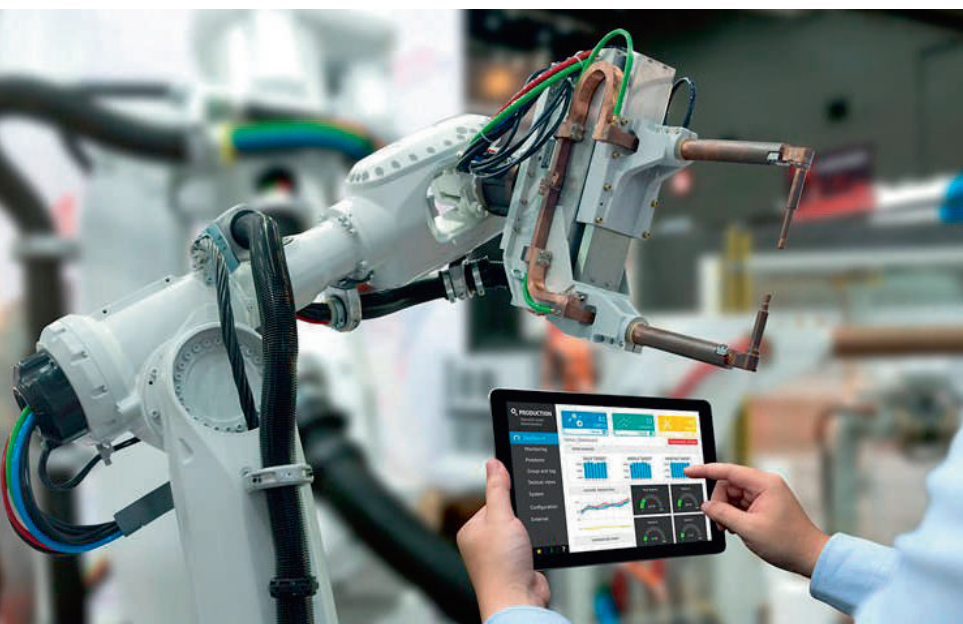
Потребно је извршити и унапређење и побољшање критеријума за расподелу шумских дрвних сортимената измјенама и допунама Одлуке о утврђивању критеријума, услова и начина расподеле шумских дрвних сортимената („Службени гласник РС“ бр. 86/19), с циљем што правичније расподеле шумских дрвних сортимената.

Једна од мјера је и одгађање почетка обрачунавања и плаћања накнаде за посебне категорије отпада утврђене члановима 63и, 63ј. и Прилогом 3. Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“ бр. 111/13, 106/15, 2/18, 16/18, 70/20, 63/21. и 65/21) до јануара 2024. године, како би се избјегла додатна оптерећења привреде и олакшао процес опоравка од негативног утицаја вируса корона. Претходно треба створити инфраструктуру за одвајање отпада, рециклажу, поновну употребу дијелова овог отпада, а потом дефинисати обавезе привредника.

У циљу подстицања развоја домаћег туризма треба наставити са издавањем туристичких ваучера за субвенционисани одмор на територији Републике Српске, те уз јасно дефинисане критеријуме ову подстицајну мјеру увести као сталну мјеру подстицања развоја туризма у Републици Српској, као што је случај у Словенији и Србији.

Потребно је и поједноставити процес запошљавања стручњака из иностранства у подручјима индустрије гдје не постоји довољна или адекватна понуда радне снаге на домаћем тржишту рада.

У оквиру Завода за запошљавање треба креирати мјеру подршке усмјерену ка финансирању преквалификација, доквалификација и обука запослених лица у складу са утврђеним јавним програмима оспособљавања одраслих, те дефинисати програме за подршку запошљавању од стране Завода за запошљавање на начин да наведени програми буду отворени и доступни у току цијеле године, а не само на 30 дана, колико траје јавни позив.

Иницијатива „Отворени Балкан“, нова ера између политике и бизниса у региону

Заједничким кораком брже и лакше до великог тржишта

– Република Српска и њени званичници на нивоу БиХ у потпуности подржавају приступање овој регионалној иницијативи. Нажалост, остајемо усамљени у реализацији тог циља. Наиме, чињеница је да се БиХ још није придружила овој иницијативи због опструкција дијела политичких структура из Федерације БиХ. То је необјашњива политика, због које, нажалост, трпе грађани, привредници и пословна заједница из Српске и ФБиХ, упозорава Кошарац.

Иницијатива „Отворени Балкан“ замишљена је као пут који води ка несметаном протоку роба, услуга, људи и капитала на Западном Балкану, а све коцкице биће посложене тек онда када се Србији, Сјеверној Македонији и Албанији у тој идеји придруже и преостале економије, нарочито БиХ.

Придруживање регионалној идеји у којој готово сви виде нову, бољу еру у односима између политике и бизниса, домаћим привредницима трасираће пут до јединственог, већег тржишта, што је предуслов за унапређење и проширење производње, нова радна мјеста и већи прилив инвестиција у земље чланице.

Све је почело 10. октобра 2019. године у Новом Саду, када су председник Србије

Александар Вучић те премијери Сјеверне Македоније и Албаније Зоран Заев и Еди Рама покренули иницијативу првобитно названу „Мали Шенген“, коју су подржале Европска унија и Сједињене Америчке Државе. Озбиљнији корак напријед направљен је у јулу ове године у Скопљу, гдје су се на Економском форуму поново за истим столом нашли Вучић, Заев и Рама те привредници из тих земаља.

„Мини Шенген“ тада је преименован у „Отворени Балкан“, а у току Форума потписана су три документа. Ријеч је о два меморандума, односно о разумијевању и сарадњи на олакшању увоза, извоза и кретања робе на Западном Балкану и о сарадњи у вези са слободним приступом тржишту рада на Западном Балкану, те Споразуму о сарадњи у заштити од катастрофа на Западном Балкану. Уз то, договорено је и да од 1. јануара 2023. године буду укинуте граничне контроле између Србије, Сјеверне Македоније и Албаније.

Позиција БиХ

Након састанка у Новом Саду, гдје је и рођена идеја о јединственом регионалном тржишту, позив је упућен на све стране у региону, уз јасну поруку да се придруже и ту је, како каже Марко Мандић из Центра за Коморски инвестициони форум Западног Балкана у Привредној комори Србије, одлука на политичарима. Мандић подсјећа да су привредне коморе региона већ окупљене у асоцијацију Коморски инвестициони форум Западног Балкана, гдје сарађују на успостављању заједничког регионалног тржишта.

– „Отворени Балкан“ је само надоградња у спровођењу мера које су већ договорене и, барем у случају Привредне коморе Србије, уверени смо да ће све економије западнобалканске шесторке препознати интерес да заједно градимо регион који ће бити у потпуности отворен и у којем ће роба, људи, услуге и капитал несметано пролазити – закључио је Мандић.

Да ће ова идеја олакшати или у потпуности либерализовати трговину робама и услугама, те омогућити слободно кретање људи и капитала између земаља потписница ове иницијативе, сматра и министар спољне трговине и економских односа БиХ Сташа Кошарац. Приступање овој иницијативи у пракси, према његовим ријечима, значи јачање и учвршћивање регионалне сарадње, како би регион повећао економски раст, смањио незапосленост, савладао илегалне миграције, али се и борио против међународног организованог криминала и побољшао социјалну заштиту. Циљ је и повећање обима трговине и инвестиција те раст запослености на простору Западног Балкана. Кошарац је сагласан са појединцима из региона да је идеја уједно онај сет мјера које су и дио процеса приближавања БиХ према ЕУ. Ова иницијатива се, подсјетио је, надовезује на Берлински процес, укључујући обавезе у оквиру ЦЕФТА споразума, Свјетске трговинске организације, Вишегодишњег акционог плана за регионални економски простор (МАП РЕА) и других сличних активности којима је претходно приступила БиХ.

– Из свега тога је видљиво да „Отворени Балкан“ није алтернатива за ЕУ пут, већ

дио напора за приближавање стандардима ЕУ. Када говоримо о конкретним бенефитима приступања иницијативи, како за грађане, тако и за пословну заједницу, најважнији су олакшан и унапријеђен проток роба – унапређење административне и техничке инфраструктуре на кључним граничним прелазима, смањење нецаринских баријера и чекања – унифицирање документације која прати проток роба, успостављање регионалног електронског система за прихватање и обраду документације која прати трговину роба, те унапређење мобилности грађана, модернизација система плаћања, унапређење инвестиционе климе са циљем економског раста и отварања радних мјеста, испуњавање обавеза из процеса приступања ЕУ, те потенцијал за убрзање раста БДП-а и јачање економских веза – истиче Кошарац.

Он наглашава да, свјесни чињенице да „Отворени Балкан“ стреми просперитету у региону и представља стабилан основ за привлачење инвестиција у регион, те значи већи економски раст и смањење незапослености, Република Српска и њени званичници на нивоу БиХ у потпуности подржавају приступање овој регионалној иницијативи.

– Нажалост, остајемо усамљени у реализацији тог циља. Чињеница је да се БиХ још није придружила овој иницијативи због опструкција дијела политичких структура из Федерације БиХ. То је необјашњива политика, због које, нажалост, трпе грађани, привредници и пословна заједница из Републике Српске и ФБиХ – упозорава Кошарац.

Наглашава да, без обзира на неоснована противљења из ФБиХ, поздравља спремност српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика и предсједника Србије Александра Вучића на разговоре о могућност приближавања Српске иницијативе, јер би бенефите имали и грађани и привредна заједница.

Привредници јасни, политика на потезу

Идеју о јединственом тржишту на Западном Балкану, међусобном признавању докумената и сертификата који прате робу, те једнаки услови пословања само су неки од захтева које компаније одавно истичу, а задатак политике је да то спроведе у дјело. Власник и директор мљекарне „Пађени“ из Билеће Ненад Вукоје истиче да би приступање „Отвореном Балкану“ значило много за домаће привреднике, јер би изашли на тржиште које је три до четири пута веће него што је домаће. Осим тога, и административне процедуре биле би поједностављене тако да не постоји ништа због чега би иницијатива требало да буде упитна.

– Томе треба тежити сваког дана, да се тржиште проширује и да корачамо напријед. Проширење тржишта довело би и до проширења производње у Српској и БиХ. Многе фирме нису у могућности да послују изван БиХ због административних баријера – рекао је Вукоје.

Иако њихови производи имају мјеста на полицама у Хрватској, Њемачкој, Шведској, Данској те Црној Гори, настоје да се још боље позиционирају на тржишту Србије.

– „Отворени Балкан“ отвара огромно тржиште за сваког привредника у БиХ и то треба да имају на уму они који доносе одлуке о придруживању, а ми сигурно имамо шта да понудимо и региону и свијету. Наши традиционални производи кајмак и сир су веома тражени, а квалитет је оно што продаје сваки производ – поручио је Вукоје.

Шансу на заједничком регионалном тржишту виде и у винарији „Јунгић“ из Челинца, која своја вина, осим на домаћем, пласира на тржиште Србије и Словеније.

– Највећи проблем у пласману на друга тржишта јесу царинске дажбине и марже са којима се сусрећемо. „Отворени Балкан“ би нам отворио врата ка далеко већем тржишту, а то, са друге стране, отвара могућност за проширење посла, унапређење, па и већу зараду – истакли су у винарији „Јунгић“.

Процес приближавања

Процес приближавања Западног Балкана започео је са ЦЕФТА споразумом прије готово деценију и по, да би се наставио у

СТУДИЈА

Марко Мандић истиче да су привредне коморе Западног Балкана наручиле студију „Потенцијал Западног Балкана за привлачење страних инвестиција у пост-ковид периоду“, коју је, у сарадњи са привредним коморама, израдио Бечки институт за међународне економске анализе.

– Резултати говоре да Западни Балкан може имати користи ако дође до пресељења производње са удаљених дестинација, али да ће позитиван утицај нових инвестиција бити боље искоришћен само уз унапређење ефикасности институција, образовања и побољшање транспортне инфраструктуре. Студија је потврдила да компаније из Немачке и ЕУ овај регион посматрају као целину и, када се опредељују за инвестиције, они посматрају шири регионални контекст – рекао је Мандић.

оквиру такозваног Берлинског процеса, у оквиру којег су мапиране све ствари које на свакој адреси у региону морају бити урађене да бисмо се међусобно приближили на путу ка Европској унији.

– Међутим, сведоци смо да се из различитих разлога ове мере или не спроводе, или се спроводе веома споро. Управо из тог разлога, ова иницијатива, прва која је потекла из самог региона, за циљ има да убрза пут ка на несметаном протоку роба, услуга, људи и капитала на Западном Балкану. То јесте иницијатива која је потекла од стране три земље које су препознале да је брже регионално економско повезивање у најбољем интересу грађана и привреде, и да је незаобилазно на нашем заједничком путу ка пуном чланству у ЕУ, али се она односи на целокупну западнобалканску шесторку – истакао је Марко Мандић из Привредне коморе Србије.

„Отворени Балкан“, подвлачи, не представља замјену за мјере које се спроводе у оквиру Берлинског процеса, ЦЕФТА и других иницијатива, већ инструмент убрзања ових процеса како би се омогућио јачи економски развој, убрзале ЕУ интеграције и створили повољни услови за помирење и успостављање добросусједских односа у региону.

– Из угла привредних комора, желимо да се преузете обавезе и договори што пре спроведу, да компаније из једне економије Западног Балкана послују једнако и без баријера у осталим економијама, и подр-

жавамо сваку иницијативу која ће убрзати стварање заједничког тржишта. У природи бизниса је да бира рационални пут, а у овом случају економије земаља Западног Балкана су мале и њихов главни партнер је ЕУ – категоричан је Мандић.

Да бисмо били конкуренти, морамо у сваком аспекту пословања смањивати трошкове, сарађивати и наступати заједно јер тиме увећавамо шансе да ћемо се пробити и на тржишту попут Европске уније.

– Политички лидери у Скопљу показали су решеност да заложе свој ауторитет за оно што доноси напредак свима, без изузетака – закључио је Мандић.

Имајући у виду да се „Отворени Балкан“ наслања на више акционих планова који су доношени у оквиру Берлинског процеса, а спроводе се на нивоу западнобалканске шесторке, један од бенефита тог процеса јесте укидање роминга на Западном Балкану. Приступање иницијативи значи и убрзано отклањање баријера за слободан проток људи, робе, услуга и капитала.

– У пракси, за робу ово значи да ће сви сертификати надлежних инспекција важити у свим државама, без обзира на то где су издати, отварање брзих пролаза на границама и за грађане и привреду чланица иницијативе, али и успостављање јединственог система радних дозвола, које ће се добијати подношењем путем е-сервиса, уз минимално време чекања. У основи, грађани било које земље моћи ће да нађу посао и да раде на територији било које потписнице иницијативе – појаснио је Мандић, наглашавајући да иницијатива није усмјерена на неку конкретну грану, већ се односи на целокупну привреду. Упозорава да ће, с обзиром на то да земље у региону немају исту структуру привреде, и добробити бити различите.

– Туризам се може узети као пример. Албанија се све брже развија у овом сектору и, по природи ствари, имаће знатну корист од брзог проласка грађана Србије и Северне Македоније преко граница, али и од тога што ће у сезони моћи да рачуна на раднике у туристичком сектору из ове две земље, који ће далеко једноставније моћи да аплицирају и да на једноставан начин добију радну дозволу – појашњава.

Мандић истиче и да је сигурно да веће тржиште, смањење чекања на границама како унутар региона тако и са ЕУ, проширење величине радног тржишта јесу фактори који утичу на одлуку и да је сигурно било много инвеститора који су одлучили да инвестирају у неки други дио свијета, јер су по овим параметрима земље региона биле лошије од конкуренције. У предстојећем периоду види велику шансу за регион у оквиру глобалног тренда реструктурирања ланца снабдијевања због изазова које је наметнула пандемија вируса корона.

Привредна кретања јануар–август 2021. године

Раст скоро свих показатеља

– Индустриска производња у Републици Српској, у периоду јануар–август 2021. године, повећана је за 14,7%, у односу на упоредни период 2020. године. До раста производње дошло је у сва три индустриска подручја дјелатности.

	Стопа раста, % I-VIII 2021/I-VIII 2020.
Индустриска производња	14,7
Вађење руде и камена	3,0
Прерађивачка индустрија	13,2
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	21,9
Запосленост у индустрији	-1,8
Вађење руде и камена	-0,5
Прерађивачка индустрија	-0,6
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	-9,6
Обим робне размјене	24,1
Извоз	29,2
Увоз	20,4
Дефицит	-4,9
Потрошачке цијене (инфлација)	0,4
Цијене произвођача индустријских производа	2,5
На домаћем тржишту	2,3
На иностраном тржишту	3,0
Просјечна нето плата, реална	4,2
Активна понуда радне снаге, просјек	-10,9
Број новопријављених на евиденцију Завода за запошљавање	-21,3
Брисани са евиденције Завода ради запослења	25,3
Јавни приходи	13,0
Директни порези	12,0
Доприноси	11,0
Остали јавни приходи	27,0

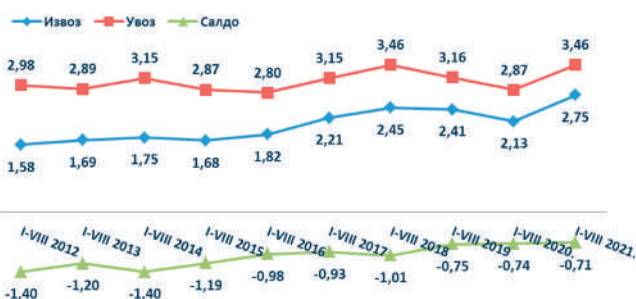
Индустриска производња у Републици Српској, у периоду јануар–август 2021. године, повећана је за 14,7% у односу на упоредни период 2020. године. До раста производње дошло је у сва три индустриска подручја дјелатности. Подручје вађења руде и камена остварило је раст производње од 3%. Производња је повећана за 13,2% у подручју прерађивачке индустрије, док је у подручју производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације производња већа за 21,9%. У подручју прерађивачке индустрије, у седамнаест области дошло је до раста производње, док је у пет области производња смањена. У области производње папира и производа од папира производња је остала непромијењена. Металска индустрија остварила је највећи раст производње у посматраном периоду. Највећи пад производње биљеже области производње осталих саобраћајних средстава (-18,3%) и производње одјеће (-17,4%).

За разлику од индустриске производње, у којој је забиљежен раст, број запослених у индустрији имао је негативан тренд. У периоду јануар–август 2021. године, у односу на број запослених у истом периоду 2020. године, дошло је до смањења запослености за 1,8%. До смањења броја запослених дошло је у сва три подручја дјелатности. У подручју вађења руде и камена, запосленост је смањена за 0,5%. Прерађивачка индустрија смањила је број запослених за 0,6%, док је највећи пад запослености остварен у подручју производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације, у износу од 9,6%. Највећи раст броја запослених од 17,9% забиљежен је у области производње електричне опреме. Поред области производње кокса и рафи-

нисаних нафтних производа, највећи пад запослености забиљежен је у области производње осталих саобраћајних средстава, у којој је истовремено остварен и највећи пад индустријске производње.

Спољнотрговинска разmjена у 2021. години има позитиван тренд. Укупан обим робне разmjене Републике Српске са иностранством у периоду јануар–август 2021. године износио је 6,21 милијарду КМ и у поређењу са оствареним обимом у упоредном периоду 2020. године повећан је за 1,21 милијарду КМ, односно за 24,1%. Остварен је извоз у вриједности од 2,75 милијарди КМ, што је више за 621,2 милиона КМ, односно за 29,2%. Увоз је износио 3,46 милијарди КМ и повећан је за 584,6 милиона КМ или за 20,4%. Спољнотрговински дефицит за осам мјесеци износи 706,9 милиона КМ. У поређењу са истим периодом претходне године, дошло је до смањења дефицита за 36,58 милиона КМ, односно дефицит је мањи за 4,9%. Већа стопа раста извоза од стопе раста увоза довела је до веће покривености увоза извозом него у 2020. години, за 5,5 процентних поена. Покривеност увоза извозом износи 79,6%, док је у истом периоду 2020. године износила 74,1%. У погледу географске дистрибуције робне разmjене Републике Српске са иностранством, највише се извозило у Хрватску, и то у вриједности од 416 милиона КМ, односно 15,1%, и у Србију 399 милиона КМ, односно 14,5% од укупно оствареног извоза. Највећи увоз остварен је из Србије у вриједности од 646 милиона КМ, односно 18,7%, и из Италије, у вриједности од 513 милиона КМ, односно 14,9% од укупно оствареног увоза. Посматрано по групама производа, у периоду јануар–август 2021. године, највеће учешће у извозу остварује електрична енергија са 228 милиона КМ, што износи 8,3% од укупног извоза, док највеће учешће у увозу остварују нафтна уља са укупном вриједношћу од 163 милиона КМ, што износи 4,7% од укупног увоза.

Тренд спољнотрговинске разmjене
у милијардама КМ

Тренд извоза са водећим партнерима
у милионима КМ

Тренд увоза са водећим партнерима
у милионима КМ

Мјесечна инфлација, мјерена индексом потрошачких цијена, у августу 2021. године (август 2021 / јул 2021) износила је 0,2%, док је годишња инфлација (август 2021 / август 2020) износила 2,1%. У периоду од осам мјесеци ове године, у поређењу са упоредним периодом 2020. године, потрошачке цијене су веће за 0,4%.

Цијене произвођача индустријских производа у периоду јануар–август 2021. године веће су за 2,5%, у односу на исти период претходне године (посматрано укупно). На домаћем тржишту цијене су веће за 2,3%, док је на страном тржишту раст цијена износио 3%.

Тренд просјечне плате после опореживања у августу

Просјечна плата после опореживања (нето плата) у августу 2021. године износила је 1.025 КМ. У односу на просјечну нето плату у августу 2020. године, просјечна нето плата реално је већа за 4,3%. Просјечна нето плата у периоду јануар–август 2021. године, износила је 990 КМ и у односу на просјечну нето плату у упоредном периоду 2020. године реално је већа за 3,8%. Сва подручја дјелатности су у августу 2021. године у односу на август 2020. остварила и номинални и реални раст просјечне плате.

Тренд просјека активне понуде радне снаге

Просјечан број незапослених (активна понуда радне снаге на евиденцији Завода за запошљавање) у Републици Српској у периоду јануар–август 2021. године износио је 78.528 лица, што је у односу на просјечан број незапослених у упоредном периоду 2020. године мање за 9.592 лица, односно мање за 10,9%.

Наплата јавних прихода има позитиван тренд и у периоду од осам мјесеци забиљежена је рекордна наплата. Пореска управа Републике Српске је у периоду јануар–август 2021. године на рачун јавних прихода прикупила укупно 1,82 милијарде КМ. Наплата јавних прихода повећана је за 214,7 милиона КМ, односно већа је за 13%. Директни порези наплаћени су у износу од 337,8 милиона КМ, што представља раст од 36,8 милиона КМ или 12%. Приходи по основу доприноса износили су 1,17 милијарди КМ, што представља повећање од 111,6 милиона КМ или 11% у односу на исти период 2020. године, док је по основу осталих јавних прихода наплаћено 313,4 милиона КМ, што је за 66,2 милиона КМ или 27% више.

Тренд наплате јавних прихода
у милијардама КМ

Извор података: Републички завод за статистику, Завод за запошљавање Републике Српске, Пореска управа Републике Српске

Татјана Вујиновић

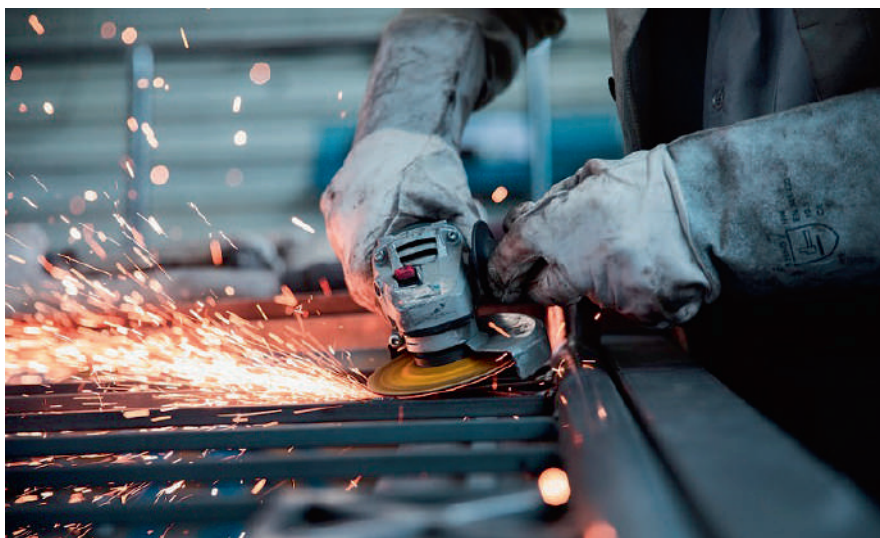
Стратегија развоја индустрије Републике Српске за период 2021–2027.

Највећи приоритет подизање конкурентности

– „Само конкурентна индустрија даје значајан допринос високом одрживом привредном расту Републике Српске и бољем квалитету живота њених грађана“, навели су у Министарству привреде и предузетништва.

Подизање конкурентности индустрије Републике Српске јесте општи циљ дефинисан новом Стратегијом развоја индустрије Републике Српске за период 2021–2027. година, коју је Влада Републике Српске усвојила у августу ове године.

„Само конкурентна индустрија даје значајан допринос високом одрживом привредном расту Републике Српске и бољем квалитету живота њених грађана. У смислу реализације општег циља подизања конкурентности индустрије и узимајући у обзир постављену визију развоја индустрије, дефинисани су стратешки циљеви развоја прерађивачке индустрије у периоду 2021–2027. година“, навели су у Министарству привреде и предузетништва у Влади Српске.

Стратешки циљеви:**1. ПОВЕЋАТИ ПРОИЗВОДЊУ ВИШЕ ФАЗЕ ПРЕРАДЕ**

Приоритети: опоравак и ревитализација индустрије и развој и дигитализација индустрије

2. СМАЊИТИ СПОЉНОТРГОВИНСКИ ДЕФИЦИТ У ИНДУСТРИЈИ

Приоритети: унапријеђен приступ тржишту (интернационализација), супституција увоза и унапређење система инфраструктуре квалитета за потребе индустрије

3. ПОВЕЋАТИ ЗАПОСЛЕНОСТ У ИНДУСТРИЈИ

Приоритети: обезбјеђење стручне радне снаге и већа запосленост у индустрији

4. ПОВЕЋАТИ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ИНДУСТРИЈУ

Приоритети: побољшање пословног амбијента и привлачење инвестиција у индустрију

5. СМАЊИТИ ШТЕТНЕ УТИЦАЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритети: примјена еколошких стандарда у индустрији (прелазак на зелену економију) и ефикасно коришћење ресурса у индустрији (прелазак на кружну економију)

Кључни пројекти

У Министарству привреде и предузетништва наводе да су дефинисани и кључни стратешки пројекти који представљају интервенције од највећег значаја за остварење стратешких циљева.

„Ови пројекти су се спроводили и у претходном периоду и имали су значајне резултате, ефекте, утицај на стање и кретања у прерађивачкој индустрији и шире. То су кредитна подршка Инвестиционо-развојне банке. ИРБ је у периоду од 2016. до 2020. године пласирала у прерађивачку индустрију кредите у укупном износу од око 169 милиона КМ, под знатно повољнијим условима у односу на тржишне услове, а ефекти додјеле средстава били су вишеструки“, истичу у Министарству.

У периоду имплементације Стратегије, планирана је значајна кредитна подршка, која према Оквирном плану пласмана ИРБ-а у периоду 2021–2023. износи укупно 271.285.000 КМ.

„Овај пројекат допринијеће у великој мјери реализацији свих стратешких циљева, односно даљем расту и развоју прерађивачке индустрије“, додали су.

Ту је и финансијска подршка за реализацију развојних пројеката предузећа у виду субвенција за подстицај извоза, за развој привреде, подстицаји за инвестиционе пројекте, што су до сада давали Министарство прив-

реде и предузетништва и, раније, Министарство индустрије, енергетике и рударства.

„Оквирним буџетом Републике Српске 2021–2023. за ове намјене планирана је додјела укупно 12.700.000 КМ. Подржаће се развојни пројекти привредних друштава који се односе на увођење савремене технологије, савремене опреме и know-how, развој нових производа, подршку иновацијама, дигиталну трансформацију, прелазак на зелену и кружну економију и друге намјене које доприносе развоју и унапређењу конкурентности прерађивачке индустрије“, порука је из Владе Српске.

Додају да је пројектима дигитализације и преласка на зелену и кружну економију потребно дати приоритет.

Као трећи кључни пројекат наведен је пројекат запошљавања.

„У периоду имплементације Стратегије планиран је наставак овог пројекта и у складу са Оквирним буџетом до 2023. године средства подстицаја изnose укупно 24.000.000 КМ. Овај пројекат ће директно допринијети реализацији стратешког циља три, односно повећати запосленост у индустрији“, истакли су у Влади.

Подсјећања ради, подаци Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске показују да је у периоду 2016–2020. одобрен највећи износ подстицаја у прерађивачкој индустрији, путем којег је подржано запошљавање укупно 6.068 радника.

Закон о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској ступио на снагу

Успостављен јединствен и функционалан систем на оба нивоа власти

– Законом се први пут у Републици Српској законодавно обједињује и уређује систем стратешког планирања и управљања развојем у Републици Српској, начела на којима се заснива стратешко планирање и управљање развојем, институционални оквир, стратешки документи, provedбени документи, извори финансирања стратешких приоритета одрживог развоја Републике Српске, доношење подзаконских аката, као и друга питања од значаја за стратешко планирање и управљање развојем Републике Српске.

Закон о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској (у наставку текста: Закон), који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Седамнаестој редовној сједници, одржаној 24. 6. 2021. године, објављен је у „Службеном гласнику РС“ бр. 63/21. и ступио је на снагу 15. 7. 2021. године.

Законом се први пут у Републици Српској законодавно обједињује и уређује систем стратешког планирања и управљања развојем у Републици Српској, начела на којима се заснива стратешко планирање и управљање развојем, институционални оквир, стратешки документи, provedбени документи, извори финансирања стратешких приоритета одрживог развоја Републике Српске, доношење подзаконских аката,

као и друга питања од значаја за стратешко планирање и управљање развојем Републике Српске.

Као стратешки документи који чине стратешки оквир Републике Српске идентификовани су Стратегија развоја Републике Српске, секторске стратегије Републике Српске, стратегије развоја јединица локалне самоуправе и секторске стратегије јединица локалне самоуправе.

Битан разлог за доношење Закона јесте стварање усаглашеног приступа стратешком планирању, заснованог на истим методологијама на оба нивоа власти у РС, како републичком нивоу тако и на нивоу јединица локалне самоуправе, а што ће на крају допринијети уравнотеженом развоју друштва.

Дакле, основни циљ овог закона јесте успостављање јединственог и функционалног система планирања и управљања одрживим развојем у Републици Српској,

којим се обезбеђују предуслови за усаглашен развој Републике Српске.

У складу са чланом 31. Закона о стратешком планирању, да би Закон могао да у потпуности постигне свој циљ, неопходно је да се донесу и два подзаконска акта у року од шест мјесеци од дана ступања

предметног закона на снагу, којим ће се дефинисати процедуре израде стратешких и проведбених докумената, структура, усклађивање стратешког планирања са буџетским планирањем, праћење, извјештавање и вредновање стратешких докумената.

Зоран Стевановић,
начелник града
Зворника, који је
испунио услове за
добивање сертификата
BFC SEE

Потврда повољног пословног окружења

– „Поједноставили смо процедуре, скратили рокове и смањили трошкове административних и комуналних такса и накнада за привредне субјекте. Још раније смо увели праксу регистрације предузетничке дјелатности у току једног дана без плаћања административних такса, а затим смо их ослободили плаћања административне таксе и комуналне таксе и накнаде у првој години пословања. Донијели смо одлуке о смањењу износа комуналних такса и накнада на име ренте и уређења градског грађевинског земљишта за све, а нарочито за производне објекте.“

Град Зворник успјешно је прошао процес сертификације градова и општина са повољним пословним окружењем и придружио се породици локалних заједница које са поносом носе знак BFC SEE. За добијање BFC SEE сертификата било је неопходно испунити 10 критеријума и 68 поткритеријума који подразумевају адекватно стратешко планирање и праћење развоја, транспарентан и ефикасан рад унутрашњих организационих јединица, те институционализацију сарадње са приватним сектором кроз Привредни савјет. Ту су још пружање подршке развоју предузетништва и рад на усклађивању понуде и тражње на локалном тржишту рада, као и унапређење система за издавање грађевинских дозвола, уз постојање адекватне инфраструктуре и поузданих комуналних услуга.

– Припремали смо се прије него што смо званично ушли у програм сертификације тако да смо знали шта нас очекује. Међутим, епидемија вируса корона нас је успорила, али нам је и пружила прилику да покажемо да смо поуздан партнер локалној пословној заједници. Поштујући прописане мјере, одржавали смо сједнице Привредног савјета и континуирано радили на рјешавању поднесених иницијатива. Морам нагласити да смо реализовали и Јавни позив за додјелу субвенција привредним субјектима у сврху санације штете изазване епидемијом вируса корона. Управо то је био један од начина за успјешније савладавање изазова адекватног одговарања на кретања на тржишту рада. На крају смо успјели да испунимо 90,67% свих задатих критеријума – рекао је на почетку разговора за ПРеРС градоначелник Зворника Зоран Стевановић.

ПРеРС: Какву корист од овог сертификата имају привредници који већ послују у Зворнику?

Стевановић: BFC сертификат потврдио је да смо успоставили повољно пословно окружење, али и створио обавезу да стално радимо на унапређењу истог. Поједноставили смо процедуре, скратили рокове и смањили трошкове административних и комуналних такса и накнада за привредне субјекте. Још раније смо увели праксу регистрације предузетничке дјелатности у току једног дана без плаћања административних такса, а затим смо их ослободили плаћања административне таксе и комуналне таксе и накнаде у првој години пословања. Донијели смо одлуке о смањењу износа комуналних такса и накнада на име ренте и уређења градског грађевинског земљишта за све, а нарочито за производне објекте. Прецизније, ренту за изградњу производних и помоћних објеката смањили смо за 1% у пет од шест зона градског грађевинског земљишта, док смо накнаду за трошкове уређења градског грађевинског земљишта

приликом изградње производних објеката смањили за 30%–70%. Такође, одредили смо да је стопа пореза на непокретности 0,14%, а на непокретности у којима се обавља производна дјелатност 0,07%.

Годинама уназад реализујемо програме суфинансирања запошљавања и самозапошљавања и додјељујемо подстицаје за развој пољопривредне производње. Поред тога, пружамо подршку привредним субјектима у свим фазама пословања, прединвестиционој, инвестиционој и постинвестиционој.

Сада смо учинили да постојећим привредним субјектима и потенцијалним инвеститорима на једном мјесту буду доступни сви подаци и информације у вези са регистрацијом те отвореним програмима подршке и подстицаја. Вршимо анкетирање и одржавамо састанке са привредницима, на основу чијих захтјева предузимамо кораке који су у нашој надлежности или се обраћамо вишим органима власти.

Убрзо ћемо формализовати дан отворених врата за предузетнике. Покренули смо процедуру за једношалтерски систем издавања грађевинских дозвола у Одјељењу за просторно планирање које ће по службеној дужности прибављати све потребне сагласности.

Сматрам да смо, доносећи овакве одлуке и предузимајући наведене и друге мјере, створили стабилно, подстицајно окружење и да постојећи привредници сада могу лакше да донесу инвестиционе одлуке.

Такође, ВРС сертификат допринио је већој промоцији Зворника као града са повољним пословним окружењем, тако да очекујемо долазак нових инвеститора којима постојећи привредници могу пружати услуге или обезбјеђивати сировине. То је веома важно за унапређење њиховог пословања и за убрзање развоја заједнице у цјелини.

ПРЕРС: Колика је важност укључивања пословне заједнице у процес доношења одлука на локалном нивоу?

Стевановић: Привредни савјет формиран је прије уласка у процес сертификације. Највећи број чланова чине представници предузећа који су показали велико интересовање и који активно учествују у раду Привредног савјета. Сматрам да је њихово мишљење веома важно за доношење адекватних одлука. Због тога их консултујемо приликом доношења одлука о буџету, плану капиталних инвестиција, програму подстицаја за развој пољопривреде, измјенама и допунама одлука о административним и комуналним таксама и накнадама, итд. Поред тога, они сами дају иницијативе и приједлоге за унапређење услова пословања које рјешавамо што самостално, што у сарадњи са републичким органима власти

и институцијама. Сигурно је да нам пракса отпочињања сједнице Привредног савјета са информацијом о статусу иницијатива и приједлога са претходних сједница и успјешност у рјешавању истих даје подстрек за даљи заједнички рад.

ПРЕРС: У којој мјери постојеће инвестиције могу послужити као препорука за долазак нових улагача?

Стевановић: Ми смо се већ увјерили да је успјешно пословање постојећих предузећа најбоља препорука за долазак нових инвеститора. Наиме, швајцарска компанија „Zeochem“ је на темељу сарадње са д.о.о. „Алумина“ изградила фабрику за прераду зеолита и хроматографских гелова. То је највећа страна инвестиција која је до сада реализована на подручју Зворника. Очекујемо да ће их бити још јер наши најзначајнији привредни субјекти годинама уназад успјешно сарађују са иностраним партнерима и оријентисани су ка извозу. Захваљујући томе, Зворник константно остварује спољнотрговински суфицит – 2018. године износио је око 149 милиона КМ, а 2019. године око 175 милиона, да би 2020. године у условима епидемије вируса корона био око 150 милиона КМ. Подаци за прву половину 2021. године говоре да је већ остварено 90 милиона суфицита тако да се може очекивати да се до краја године престигне износ из 2019. године.

ПРЕРС: Каква су искуства великих инвеститора са локалним пословним амбијентом у Зворнику?

Стевановић: Инвеститори који су долазили у Зворник стицали су позитивне утиске. Након презентације пословних прилика и током разговора истицали су да имамо развијену инфраструктуру и да дајемо значајне локалне подстицаје и олакшице. Нарочито им се допадала чињеница да смо сваком од њих могли ставити на располагање једног службеника који би им пружао све врсте подршке у процесу реализације инвестиције, али и након тога. Онима који су се одлучили да инвестирају, помогли смо у проналаску локације, прибављању сагласности и дозвола за градњу и обављању радњи везаних за отпочињање пословања. Тренутно то радимо за два нова инвеститора.

ПРЕРС: Шта је потребно додатно урадити како би пословни амбијент у Зворнику био још повољнији?

Стевановић: Опредијељени смо да пословни амбијент развијамо у складу са потребама привреде. У складу с тим, редовно анкетирамо привреднике и вршимо анализе које нам показују да се у наредном периоду морамо посветити усклађивању понуде и тражње на тржишту рада. Планирамо да у сарадњи са образовним институцијама и постојећим предузећима,

али и новим инвеститорима развијамо и реализујемо програме обуке, доквалификације и преквалификације за незапослене, али и запослене раднике како бисмо стекли потребне квалификације. Такође, спремни смо да надлежном министарству упутимо приједлог за увођење нових образовних профила у средње школе. Али ништа од тога нећемо радити ad hoc. Формирали смо Савјет за образовање и запошљавање, који ће урадити детаљну анализу стања и изградити Акциони план за развој образовања и запошљавања на подручју града Зворника.

ПРЕРС: Колика је важна сарадња са институцијама на нивоу Републике Српске и Босне и Херцеговине у привлачењу нових улагача?

Стевановић: Сарадња са институцијама на нивоу Републике Српске и Босне и Херцеговине веома је важна због тога што је рјешавање неких питања која су веома важна за унапређење пословног амбијента у њиховој надлежности и због боље промоције инвестиционих могућности у локалној заједници. Можемо се похвалити веома добром сарадњом са Привредном комором Републике Српске, као и са Развојном агенцијом Републике Српске, захваљујући чему имамо могућност да се представимо кроз Базу инвестиционих локација и Базу добављача те да укључимо наша предузећа у реализацију пројеката намијењених привреди. Учествујемо у Програму постинвестиционе подршке инвеститорима Министарства привреде и предузетништва у Влади Републике Српске. Захваљујући подршци овог и других ресорних министарстава, успјели смо да се власништво над Пословном зоном „Јадар“ пребаца са Владе Републике Српске на Град Зворник. Тиме смо добили прилику да самостално управљамо пословном зоном, односно да на одржив начин улажемо у њен развој и да ефикасно одговарамо на захтјеве инвеститора који желе да ту послују. Могао бих још издвојити Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, са којим смо почели разговор на тему оснивања слободне зоне у Зворнику. Ово министарство ће нам пружити и помоћ у стратешком планирању развоја пољопривреде. Добра сарадња са Министарством безбједности БиХ предуслов је за обезбјеђивање несметаног протока људи, роба и услуга преко четири међународна гранична прелаза на подручју града. Ту је још низ институција, попут Републичког завода за статистику, Завода за запошљавање Републике Српске, Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге, Пореске управе Републике Српске, Геодетске управе Републике Српске, Агенције за страна улагања БиХ и других са којима размјењујемо врло важне податке ради припреме понуда за инвеститоре.

Зденко Сакан, начелник општине Котор Варош, која је испунила услове BFC SEE ресертификације

Одлучни у намери
да одрже стандард и
унаприједе постојеће
процесе и услуге

– „Јачи развој, већи прилив инвестиција из иностранства и нова радна мјеста само су неке од предности које општинама и градовима у Српској доноси сертификат о повољном пословном окружењу, а који је, са друге стране, улагачима показатељ ефикасне локалне администрације и повољне инвестиционе климе.“

Општина Котор Варош испунила је услове BFC ресертификације, којом је обновила статус општине са повољним пословним окружењем, према новом издању BFC SEE стандарда, високом оцјеном. Чињеница да општина има BFC сертификат говори потенцијалним инвеститорима да се ради о локалној заједници која је оријентисана ка потребама и захтјевима привредника.

Процес ресертификације доказује да су општинске службе одлучне у намери да одрже достигнути стандард, као и да уна-

приједе постојеће процесе и услуге које проводе у свом раду у складу са критеријумима BFC сертификације.

Зденко Сакан, начелник Општине, у разговору за ПРеРС каже да је у процесу сертификације ова локална заједница унаприједила процес пружања услуга грађанима, као и постојећим и потенцијалним инвеститорима.

– Јачи развој, већи прилив инвестиција из иностранства и нова радна мјеста само су неке од предности које општинама и градовима у Српској доноси сертификат о повољном пословном окружењу, а који је, са друге стране, улагачима показатељ ефикасне локалне администрације и повољне инвестиционе климе – рекао је Сакан.

ПРеРС: Да ли су инвеститори за инвестирање/реинвестирање заинтересовани и у вријеме пандемије?

Сакан: У току прошле године, која је била врло изазовна, домаћи и инострани инвеститори нису обустављали производњу. Чињеница да фабрика обуће „Дермал“ производи обућу за инострану војску и полицију осигурала им је довољно посла током периода у којем је велики број фабрика у нашој земљи, али и цијелом свијету, био затворен. Осим тога, запослили су и 200 нових радника и проширили властите производне капацитете, а и остале компаније на подручју општине имале су запажене пословне резултате. У Котор Варошу је тренутно 5.500 запослених, од чега чак 3.000 у кожарско-прерађивачкој индустрији.

ПРеРС: Зашто би се инвеститор одлучио за улагање баш у ову локалну заједницу? Које су то предности у односу на друге?

Сакан: Наша локална администрација на експедитиван, транспарентан и ефикасан начин рјешава сва питања у вези са улагањима у привреду. То се, прије свега,

односи на обезбјеђење регулационих планова, издавање локацијских услова и грађевинских дозвола. Препознати смо као једна од најефикаснијих локалних заједница. Неколико наших компанија добило је међународна признања искључиво зато што послују на подручју Котор Вароша, општине са повољним пословним окружењем. За унапређење привреде кључно је било то што су на локацијама фабрика које су пословале у предратном периоду изграђени нови производни погони, тако да, уз постојећу квалификовану радну снагу, окосницу привредног развоја чине обућарска, метална и дрвопрерађивачка индустрија. То је потврда да је општина спремна да изађе у сусрет инвеститору и олакша процес покретања производње. Недостатак радне снаге и земљишта у власништву општине представља одређени проблем, али су доступне локације за градњу које су у приватном власништву и на тај начин се може унаприједити привредни развој.

ПРеРС: Који су планови за унапређење пословне инфраструктуре, односно унапређење услова пословања на локалном нивоу?

Сакан: Као сертификована општина, проласком кроз BFC SEE програм унаприједили смо пословно окружење у значајној мјери захваљујући јасним смјерницама како да у рад локалне администрације уведемо највише међународне стандарде повољног пословног окружења. За привреду и грађане шалтери су прво мјесто на којем ће изградити утисак и став о ефикасности јавне управе и да ли је баш то локација на којој желе да започну бизнис. Захваљујући овом програму, ми смо изградили знатно веће капацитете за бригу о привреди, а жеља нам је да тако наставимо и у наредном периоду, како бисмо били још ефикаснији и успјешнији у привлачењу инвестиција.

ПИТАЈТЕ, МИА ЗНА!

ДИГИТАЛНА АСИСТЕНТКИЊА У БИЈЕЉИНИ И ЛАКТАШИМА

МИА пружа информације о процедурама и потребној документацији за услуге локалне самоуправе!

ЗАШТО МИА?

МИА је дигитална асистенткиња (четбот) која грађанима пружа информације о документацији и корацима потребним за одабране административне процедуре и тиме им штеди вријеме.

Доступна је 24 часа, 7 дана у недјељи, олакшава пружање јавних услуга и убрзава поступке, тако што смањује потребу за одласком на више шалтера да би се завршили административни процеси.

Захваљујући МИА четботу запослени у локалној самоуправи ће се усмјерити на важне и креативне послове, док ће грађанима омогућити да многобројне одговоре добију из свог дома или неке друге удобне локације, у вријеме када им највише одговара.

ГДЈЕ РАДИ МИА?

МИА пружа информације на платформама Вајбер и Фејсбук Месинџер, као и на веб страницама Бијељине и Лакташа.

Доступна је на адресама www.gradbijeljina.org и www.opstina-laktasi.com, а пратећи линкове са веб страница локалних самоуправа, корисници могу да покрену разговор и путем Вајбера. На тај начин МИА постаје један од њихових Вајбер пријатеља са којима могу да комуницирају у било које доба дана у току недјеље.

Корисници Фејсбук мреже ће ускоро моћи да покрену конверзацију са МИА асистенткињом и путем Месинџера на страницама "Град Бијељина" / "Општинска управа Лакташи".

СКЕНИРАЈТЕ
КОД ЗА ВИШЕ
ИНФОРМАЦИЈА

NALED.RS/CHATBOT-MIA

- БИЈЕЉИНА
  - Упис у **матичну књигу вјенчаних**
  - Информације о **предузетничкој дјелатности и д.о.о.**
  - Утврђивање права на **стипендирање студената**
  - Додијела **стипендија ученицима генерације средњих и основних школа**
- ЛАКТАШИ
  - Поступак за **закључивање брака**
  - Поступак за **регистрацију предузетника**
  - Додијела **стипендија студентима првог циклуса студија**
  - Додијела **стипендија ученицима средњих школа**
  - Контакти** одјељења, служби или одсијека локалне самоуправе

Четбот за боље општинске услуге

Примјена вјештачке интелигенције у општинама у Србији и БиХ

Изазов

Један од главних изазова локалне самоуправе и њене администрације је пружање транспарентних информација и ефикасних услуга грађанима и привреди. Градови и општине имају све већу потребу за непосредним пружањем тачних информација, што није условљено само законским обавезама, већ и захтјевима корисника за олакшаним приступом, брзим и квалитетнијим услугама.

Једна од могућности за унапријеђење услуга јесте увођење нових технологија и софтвера базираних на вјештачкој интелигенцији какав је четбот. Неки велики градови у свијету већ примјењује сличне технологије за изабране сврхе. Париз је увео четбот за пружање туристичких информација, док Бон на овај начин пружа административне информације. Ипак, тржиште још не нуди потпуно рјешење за шири спектар аутоматизованих информација, услуга и комуникационих канала између локалне власти, администрације, грађана и привреде.

Рјешење

Дигиталном платформом за комуникацију локална самоуправа ће ојачати своју улогу компетентне, приступачне и ефикасне администрације за опслуживање грађана. Стога ће примјена четбота за општинске услуге и пружање информација омогућити локалној управи да обради знатно већи број захтјева грађана у краћем року.

Четбот ће омогућити општинама да остваре проактивну комуникацију са својим грађанима без скувих кампања или штампаног материјала.

О пројекту

Развојно партнерство са компанијом Сага и Мрежом за повољно пословно окружење у Југоисточној Европи (BFC SEE) је подржано кроз develoPPP програм, који спроводи Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH по налогу Нјемачког савезног министарства за економску сарадњу и развој (БМЗ).

Пројекат „Унапређење општинских услуга у Србији и Босни и Херцеговини увођењем четбот апликације“ има за циљ да покаже активну и функционалну примјену четбота на локалном нивоу, гдје ће највише користи имати грађани и привреда од побољшаних, приступачнијих и поједностављених процедура у погледу пружања информација о општинским услугама.

Кроз овај пројекат, планирано је пилотирање потпуно функционалног четбота у најмање 4 локалне самоуправе у Србији и БиХ. Имајући у виду да тржиште за ИТ рјешења и консултантске услуге није везано за ограничења појединих земаља, експлицитан је циљ да се четбот имплементира у више земаља Западног Балкана.

Ово не само да ће додатно доказати универзални потенцијал платформе четбот, већ ће отворити и могућност за ширење резултата на много ширем нивоу. Пројекат ће показати предности дигитализације за актере из јавног и приватног сектора у цијелом региону и промовисати дигиталну културу на ширем плану.

Здраво! Ја сам МИА.

Како вам могу помоћи?

Шта привредним друштвима доноси излазак на берзу?

До средстава без рока доспијећа и камате

– „Само конкурентна индустрија даје значајан допринос високом одрживом привредном расту Републике Српске и бољем квалитету живота њених грађана“, навели су у Министарству привреде и предузетништва.

У одређеној фази постојања привредног друштва власници и менаџери нађу се на раскрсници на којој треба да изаберу начин финансирања којим ће наставити даљи раст и развој предузећа. Ради се о одлуци по којој цијени и од кога, односно под каквим условима ће обезбиједити средства за финансирање даљег раста и развоја. Одлука зависи од разних околности. Примарно зависи од избора у којој мјери је могуће финансирати развој из задржане добити из претходних година, кредитног задуживања од банке, емисије обвезница, сарадње са постојећим или новим стратешким партнером или иницијалне јавне понуде акција (енгл. initial public offering – IPO).

Руководиоци и власници предузећа која нису листирана на берзи, а који имају амбиције да значајно повећају вриједност предузећа, производне капацитете и тржиште, требало би да размотре могућности које им нуди иницијална јавна понуда акција. То је потез којим компанија повећава своју вриједност, шири власничку структуру и излази у јавност, односно на берзу, емисијом акција.

Као најважније предности финансирања развоја путем јавне емисије акција истиче се неколико чињеница. Најважнија је да овако прикупљена средства немају рок доспијећа и каматну стопу. Наиме, инвеститори који купују акције у јавној понуди очекују принос по основу дивиденде или остваривање капиталне добити кроз раст цијена акција на

берзи. Осим тога, важна околност јесте да финансирањем на овај начин компанија не зависи само од једног кредитора. Притом, важно је имати у виду да се на овај начин повећава финансијска моћ у случају будућих преузимања других компанија.

Искуства на развијеним тржиштима капитала показују да се након преласка у отворено акционарско друштво компанија организационо дисциплинује. Долази до раздвајања власничке и управљачке функције, а поред интерне ревизије обавезна је и екстерна ревизија. Менаџери који руководе компанијом се путем менаџерских уговора мотивишу да управљају њоме у најбољем интересу свих акционара. Уз то, у отвореном акционарском друштву сви власници, сраз-

мјерно свом учешћу у капиталу, учествују у процесу доношења важнијих одлука.

Сам процес изласка на берзу добија велику пажњу јавности, што има и синергетски ефекат – промовисање пословања и производа компаније. Наиме, медији много пажње посвећују акционарским друштвима јер је интерес за пословање акционарских друштава увијек већи у односу на приватна предузећа. Ову околност, и обавезу да периодично објављују извјештаје о свом пословању, компаније које су листиране на берзи користе да покажу како одговорно и транспарентно послују.

За IPO су највише заинтересовани менаџмент, радници и добављачи компаније, јер су најбоље упознати са услугама или производима, тржиштем и имиџом компаније. Штавише, утврђено је да најлојалнији радници, те купци производа и корисници услуга компаније неријетко постану њени најбројнији акционари.

Предузеће бира тзв. агента емисије, обично брокерску кућу или инвестициону банку, чија је улога да инвеститорима промовише улагања у акције компаније. Самом почетку процеса IPO-а претходе консултације власника са агентом или потписником емисије о структури понуде која ће бити упућена инвеститорима, с циљем да се одреди висина капитала, односно жељена власничка струк-

тура након јавне емисије акција. Управо због неизвјесности око броја и цијене акција које ће се емитовати израђује се прелиминарски проспект. У том документу наводе се сви подаци о историји и плановима компаније и њеног менаџмента осим тачног износа потребног капитала. Тачан износ је познат тек пошто се опица „пулс тржишта“, то јест кад се процијени стварна заинтересованост инвеститора за акције компаније.

Процес IPO-а и у развијеним економијама траје неколико мјесеци, а како се често ради о великим сумама, није ријеткост да се инвестициона банка или брокерска кућа која је потписник емисије обавезе да ће откупити све акције које се не продају у поступку јавне понуде акција. Понекад потписник емисије купи све акције из јавне понуде, а касније их продаје остварујући тако зараду у виду разлике у цијени.

До сада је на Бањалучкој берзи реализована једна јавна емисија акција. У Федерацији БиХ и даље чекају прву. Као одговор на питање зашто код нас нема иницијалних јавних понуда акција можемо да отворимо расправу о вољи и храбрости привредника да се одрекну дијела власништва. Да бисмо дошли до момента у којем су и предузећа и власници спремни за излазак на берзу, потребно је да се одговори на неколико дилема. Прво, да власници прихвате да одрицање од дјела власништва не значи гу-

битак предузећа. Друго, да отварање доноси дисперзију ризика и да предузеће мора прихватити и имплементирати транспарентност у пословању. Треће, нужно је прихватити бенефите које излазак на берзу доноси. То су прикупљање капитала, већи ниво корпоративног управљања, одвајање власничке и управљачке функције, али и могућност издавања нових акција за повећање капитала односно могућности новог извора за задуживање.

Иницијална јавна понуда акција није фаза коју сва привредна друштва достигну. Иако неки предузетници активно траже могућност приступа јавним тржиштима акција путем IPO-а, већина привредних друштава остаје у приватном власништву – мањег броја власника. Осим тога, власници предузећа имају велики психолошки проблем због губљења апсолутне контроле и самосталног управљања у њиховој компанији. Зато треба да буду сигурни да тачно знају одговор на дилему да ли су зарад стварања већег профита спремни да новим власницима уступе дио власништва над компанијом.

Излазак на берзу је добар начин да привредно друштво које хоће да се развија без задуживања стиче капитал за раст и развој. Трошкови „набавке новца“ највише утичу на одлуку да се власник којем је неопходан капитал одлучи за банку умјесто за иницијалну понуду акција. Такође, постоје и

бенефити као што су искуство, вријеме и пажња чланова представника акционара у органима листираног друштва. Осим тога, да би изашла на берзу и прибавила новац, привредна друштва треба да скрену пажњу на себе, промовишу се, отворе се за јавност и још да добију нове власнике. Све то траје и кошта, али шаље слику о стварном стању у привредном друштву у јавност. С друге стране, кредитно задуживање јесте крађе, не захтијева велику транспарентност, а нема уплива нових власника. Дакле, нема ни подјеле власништва.

Без сумње, IPO свим, па и нашим предузећима, повећава транспарентност пословања и одлучивања, што стратешким улагачима омогућава да непосредно одлучују о политици предузећа. Процес изласка на берзу прати пажња медија, што олакшава промовисање предузећа и бољу комуникацију са јавношћу. Наиме, медији много пажње посвећују акционарским друштвима јер је интерес за пословање акционарских друштава већи у односу на приватна предузећа. Уз то, када су акције неког предузећа већ уврштене на берзу, постоји начин више за прибављање новца – секундарном јавном понудом (SPO).

Великом броју власника предузећа статус отвореног акционарског друштва представља тек значајне трошкове. Наиме, власници се одлучују да смање трошкове због обавезне ревизије, накнада берзи, Централном регистру, организовања годишње скупштине акционара скупштине и слично. Одлуке у

– Искуства на развијеним тржиштима капитала показују да се након преласка у отворено акционарско друштво компанија организационо дисциплинује. Долази до раздвајања власничке и управљачке функције, а поред интерне ревизије обавезна је и екстерна ревизија.

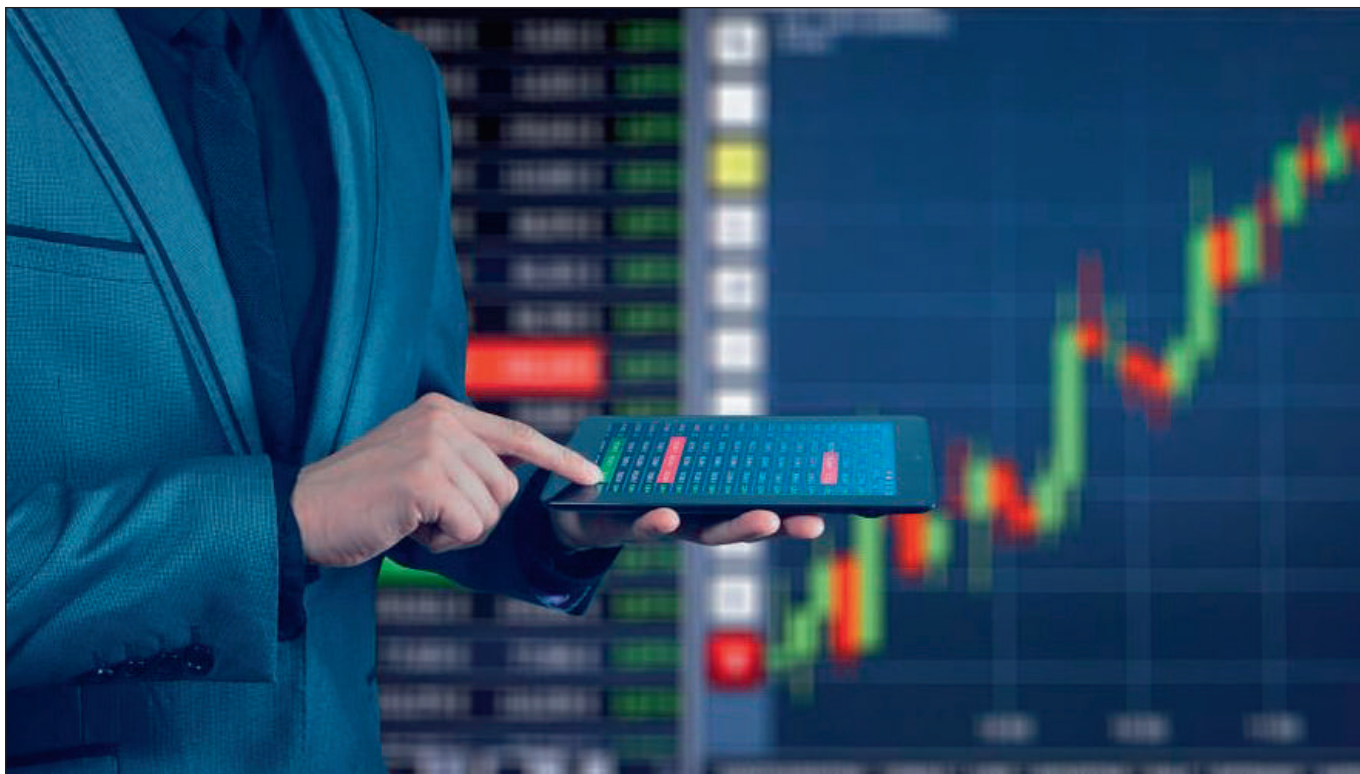
предузећима у којима је већински власник стекао доминантно учешће углавном се доносе у складу са интересима односно потребама и жељама већинских власника. Често мањински акционари, чак и кад имају своје представнике у органима таквих предузећа, буду прегласани. Том логиком, и делистирање са берзе има смисла, поготово ако се има у виду да су на свим берзама у регији

предузећа листирана силом закона, односно кроз процес приватизације. Стога, без наміјере да заговарамо овај тренд, није нерационално очекивати да ће се број листираних предузећа још смањити, једним дијелом као резултат утицаја законске регулативе, а другим дијелом – због трошкова које статус листираног предузећа носи.

За будућност и развој тржишта капитала најважније је – повјерење. Неопходно је да се ниједан учесник на тржишту не осјећа превареним. Повјерење је, уз добре законе и едуковане и часне учеснике, један од стубова тржишта капитала. Дугорочно, едуковање становништва у правцу повећања финансијске писмености и знања о финансијским тржиштима имало би позитиван утицај на развој тржишта капитала. За разлику од маља у транзицији, које су „наврат-нанос“ извршиле приватизацију, развијене земље годинама, осим законске заштите, много новца и пажње одвајају за образовање свих учесника на финансијским тржиштима. Образованији учесници лакше препознају (не) прилике за улагање, што се позитивно одражава и на повјерење и на промете на берзи.

Много важније од броја листираних предузећа јесте да предузећа која су уврштена на берзу поштују стандарде корпоративног управљања и да користе могућности емисије хартија од вриједности, дакле, да емитују акције, комерцијалне записе и обвезнице за финансирање раста и развоја.

Др Милош Грујић

Закон о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма

Ћирилица доноси пореске и административне олакшице привреди

– Законом је дефинисан систем заштите и очувања језика и писма, а неколико одредби односи се на обавезе и могућности које се тичу правних лица, а тиме и привредних субјеката који послују у Српској.

Привредници у Републици Српској који одлуче да у свом пословању користе ћирилицу могу да очекују одређене пореске и административне олакшице, које би конкретно требало да буду дефинисане у идућем периоду.

Народна скупштина Републике Српске (НСРС) усвојила је 15. септембра ове године Закон о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма. Законом се уређују систем заштите, очувања и начин коришћења језика српског

народа и ћириличног писма у Републици Српској, као нематеријалног културног наслеђа.

Поред тога што је Законом дефинисан систем заштите и очувања језика и писма, неколико одредби односи се на обавезе и могућности које се тичу правних лица, а тиме и привредних субјеката који послују у Српској.

Тако је прописано да „јединствен приступ очувању језика српског народа и ћириличног писма као нематеријалног културног наслеђа подразумева обавезу свих орга-

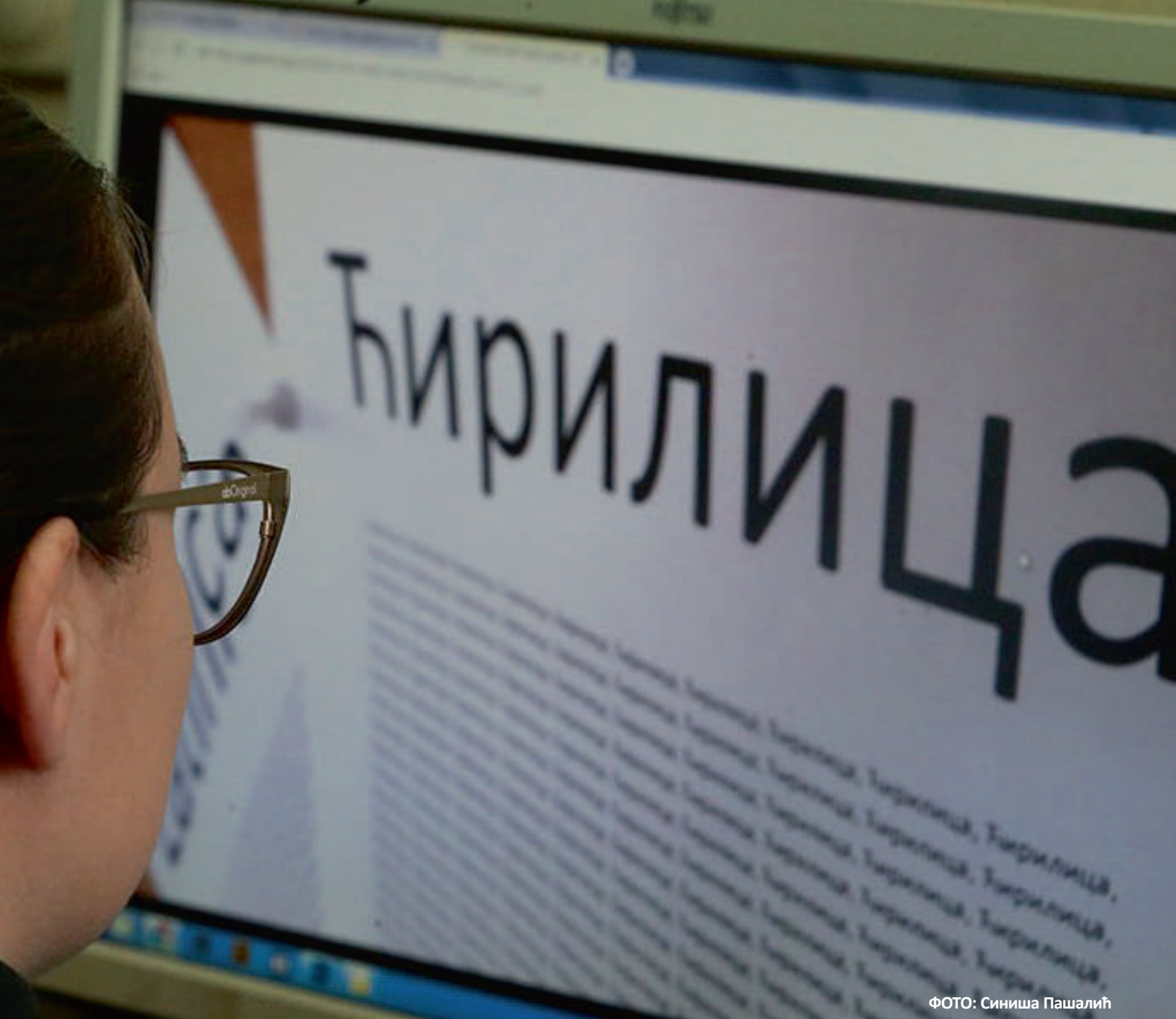

ФОТО: Синиша Пашалић

на, организација и других правних лица да, приликом коришћења ћириличног писма у правном промету, користе стандардизован облик ћириличног писма, поштујући његов интегритет и штитећи његову културну вредност“.

То значи да фирме односно привредни субјекти који одлуче да користе ћирилицу у свом пословању морају да користе стандардизован облик ћириличног писма. Ако то не чине, биће кажњене новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ.

Пореске и административне олакшице

Законом су дефинисане могућности да привредници због кориштења ћирилице буду стимулирани, односно да буду ослобођени одређених „намета“.

„Републичким прописима и прописима јединица локалне самоуправе, у складу са

посебним законима, могу се установити пореске и друге административне олакшице за привредне и друге субјекте који у свом пословању, односно у обављању своје дјелатности одлуче да користе ћирилично писмо, што укључује и коришћење ћириличног писма у електронским медијима и приликом издавања штампаних јавних гласила“, гласи члан 9. Закона.

Пореске и друге олакшице, дакле, могу бити дефинисане другим прописима, који се, према најавама из Владе Републике Српске, очекују у идућем периоду.

„Биће формиран Савјет за стандардизацију језика српског народа и ћириличног писма, који ће, између осталог, давати сугестије и приједлоге за креирање система заштите и коришћења језика и писма“, навели су у Министарству просвјете и културе у Влади Републике Српске, које је предлагач Закона.

Што се тиче олакшица на локалном нивоу, предсједник Савеза општина и градова у

Републици Српској Љубиша Ћосић каже да ће све опције моћи бити разматране тек када Закон ступи на снагу.

„Размотрићемо да ли ће олакшице бити уведене подзаконским актима или на други начин, или ће то бити неки вид субвенција пословним субјектима који у раду, називу или на други начин користе ћирилицу“, истакао је Ћосић.

Поред поменутог, Закон обавезује и оне који организују културне и друге манифестације које се финансирају или суфинансирају из јавних средстава, да имају лого и назив манифестације исписан ћирилицом. Ако не буду имали ћирилички лого, биће кажњени новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ.

Готово исто законско рјешење, односно Закон о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма, усвојено је и у Србији 15. септембра, на Дан српског јединства, слободе и националне заставе.

Синиша Пашалић

Резултати пословања
осигуравајућих друштава у
Републици Српској у првом
полугодишту 2021. године

Премија животних осигурања већа за скоро 19 одсто

– Видимо да су животна осигурања расла за скоро 19 одсто, што је добар тренд. Када је ријеч о неживотним осигурањима, она биљеже скромнији раст, који је и даље далеко од очекиваног – истиче Дурмић.

Обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске у првих шест мјесеци ове године износила је 125,9 милиона марака и већа је за нешто више од десет милиона марака у односу на исти период лани, показује полугодишњи извјештај Агенције за осигурање РС.

Анализа Агенције заправо показује резултат пословања 14 друштава за осигурање која имају сједиште у Српској и десет филијала друштава са сједиштем у ФБиХ. Обрачуната премија филијала друштава за осигурање из ФБиХ већа је за 16,9 одсто, док је обрачуната премија друштава за осигурање из Српске већа за 6,4 одсто.

– Од укупно обрачунате премије на тржишту осигурања Српске на премију неживотних осигурања односило се 100,7 милиона КМ или 80 одсто, док је обрачуната премија животних осигурања износила 25,2 милиона марака, односно 20 одсто – наведено је у извјештају Агенције за осигурање. У односу на исти период 2020. године, обрачуната премија неживотних осигурања већа је за 6,7 одсто, док је премија животних осигурања већа за 18,9 одсто.

Извјештај показује да је укупно обрачуната премија од јануара до краја јуна ове године, друштава за осигурање са сједиштем у Српској, укључујући и премију коју су ова друштва остварила на тржишту осигурања

ФБиХ, износила 120,5 милиона КМ, од чега 92,9 милиона КМ у РС, а 27,5 милиона КМ у ФБиХ. У односу на исти период претходне године, обрачуната премија друштава за осигурање са сједиштем у Српској већа је за 8,7 одсто.

Са друге стране, друштва са сједиштем у Републици Српској обрачунала су премију у ФБиХ у износу од 27,5 милиона КМ, која је, у односу на претходну годину, већа за 17,5 одсто и учествовала је у укупној премији ових друштава са 22,9 одсто.

– У укупно обрачунатој премији осигурања од одговорности за моторна возила, најзначајније учешће имала је премија обавезног осигурања од аутоодговорности са 99,5 одсто. Учешће премије обавезног осигурања од аутоодговорности, у укупно обрачунатој премији осигурања друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској, било је 62,7 одсто, односно у укупно обрачунатој премији неживотних осигурања 70,1 одсто – наведено је у извјештају.

Предсједник Скупштине удружења друштава за осигурање РС Миломир Дурмић оцјењује да смањење привредне активности усљед пандемије вируса корона и те како утиче на тржиште осигурања у Српској.

– Видимо да су животна осигурања расла за скоро 19 одсто, што је добар тренд. Када је ријеч о неживотним осигурањима, она биљеже скромнији раст, који је и даље далеко од очекиваног – истиче Дурмић.

Додаје и да је евидентно да необавезна осигурања расту свега пет одсто, што је недовољно, посебно јер је удио тих осигурања веома мали у укупној структури. Дурмић наглашава да у структури осигурања на тржишту Српске и даље доминирају обавезна осигурања.

– Осигурање од ауто-одговорности предњачи и та врста осигурања већ годинама биље-

жи раст од пет или шест одсто. Ту се готово ништа не мијења – казао је Дурмић.

Упркос повећању обрачунате премије у првом полугодишту, осигуравајућа друштва са сједиштем у Српској у првом полугодишту остварила су слабије резултате.

Према анализи Агенције за осигурање РС, осигуравајућа друштва са сједиштем у Српској остварила су у првих шест мјесеци нето добитак од 17,43 милиона КМ, што је за 5,5 милиона КМ мање у односу на исти

ЗАПОСЛЕНИ

У извјештају Агенције за осигурање РС стоји да је на крају јуна ове године у друштвима за осигурање са сједиштем у Републици Српској било запослено 1.587 радника. Осим тога, наведено је и да је у филијалама друштава за осигурање из ФБиХ, у исто вријеме, било запослено 295 лица, у Заштитном фонду РС седам радника, што све укупно чини 1.889 запослених.

период 2020. године. Анализа показује да је 11 друштава са сједиштем у РС исказало нето добитак у износу од 18,10 милиона КМ, док су три друштва исказала нето губитак у износу од 672.328 КМ.

Дурмић истиче да је очигледно да нема великих осцилација на домаћем тржишту осигурања.

– Бројеви показују да тржиште стагнира, а то је једним дијелом и посљедица пандемије вируса корона – казао је он.

Када је ријеч о пословању друштава за осигурање са сједиштем у Српској, а које укључује и пословање у ФБиХ, извјештај показује да је укупна билансна сума повећана за 4,6 одсто, а укупно обрачунате техничке резерве за 3,4 одсто. У структури укупних улагања средстава за покриће техничких резерви неживотних осигурања, најзначајније учешће имале су хартије од вриједности, орочени депозити и некретнине са укупним учешћем од 78,8 одсто.

– Улагања у хартије од вриједности учествују са 95,8 одсто у структури укупних улагања средстава за покриће техничких резерви животних осигурања, у оквиру којих доминантно учешће имају обвезнице Републике Српске. Укупан нето резултат периода био је добитак у износу од 17,4 милиона КМ, који је резултирао стопом поврата на капитал од 10,9 одсто. Комбиновани ратио био је испод 100, што значи да је остварен позитиван резултат из послова осигурања, а у оквиру којег је смањен ратио трошкова. Мања стопа раста трошкова спровођења осигурања, у односу на стопу раста обрачунате премије, имала је за резултат смањење ратија трошкова и представља позитивну промјену у погледу ефикасности обављања дјелатности осигурања. Коефицијент опште ликвидности био је знатно већи од један, што одражава способност измирења обавеза у роковима доспијећа – наведено је у извјештају.

У првој половини 2021. године, друштва за осигурање са сједиштем у Републици Српској су осигураницима и корисницима осигурања исплатила 40,19 милиона КМ или 6,9 одсто више у односу на исти период претходне године. Укупно исплаћене обавезе по основу закључених уговора неживотних осигурања износили су 34,5 милиона КМ и биле су веће за 3,8 одсто. Корисницима животног осигурања, у овом извјештајном периоду, исплаћено је 5,6 милиона КМ, што представља повећање за 30,5 одсто.

ТАБЕЛА 1

Премија осигурања обрачуната на тржишту Републике Српске

Субјекти на тржишту РС	Обрачуната премија (износ у милионима КМ)		
	30. 6. 2019.	30. 6. 2020.	30. 6. 2021.
ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ИЗ РС	88,39	87,35	92,94
Неживотна осигурања	78,26	76,43	
Животна осигурања	10,12	10,95	12,15
ФИЛИЈАЛЕ ДРУШТАВА ИЗ БИХ	26,44	28,22	33
Неживотна осигурања	16,82	17,97	19,95
Животна осигурања	9,61	10,25	13,04
УКУПНО	114,83	115,60	125,94

ИЗАБРАНО НОВО РУКОВОДСТВО УДРУЖЕЊА

Конститутивна и изборна сједница Скупштине Удружења друштава за осигурање Привредне коморе Републике Српске одржана је 14. октобра и на њој је изабрано ново руководство и чланови Извршног одбора Удружења.

Скупштина бира предсједника и два потпредсједника Скупштине, од којих се један потпредсједник бира из реда директора филијала друштава за осигурање из ФБиХ. За предсједника Скупштине изабран је Бојан Поповић, директор „Дунав осигурања“ а.д. Бања Лука, а за потпредсједнике Јанез Рожмарин, директор „Триглав осигурања“ а.д. Бања Лука и Игор Тошић, директор филијале у Бањој Луци „АСА осигурања“ д.д. Сарајево.

Удружење има Извршни одбор који броји седам чланова. Три члана Извршног одбора су по функцији предсједник Скупштине и два потпредсједника, док се остала четири члана бирају из реда чланова Скупштине са највећом премијом оствареном у Републици Српској у претходној години.

За чланове Извршног одбора изабрани су:

- „Дунав осигурање“ а.д. Бања Лука;
- „Триглав осигурање“ а.д. Бања Лука;
- „АСА осигурање“ д.д. Сарајево, филијала Бања Лука;
- „Grawe osiguranje“ а.д. Бања Лука;
- „Дрина осигурање“ а.д. Милићи;
- „Wiener osiguranje VIG“ а.д. Бања Лука;
- „Нешковић осигурање“ а.д. Бијељина.

ТАБЕЛА 2

Износ исплаћених обавеза из осигурања по врстама осигурања (у КМ)

ВРСТА ОСИГУРАЊА	30. 6. 2019.	30. 6. 2020.	30. 6. 2021.
Осигурање незгоде	3.081.562	3.095.120	3.899.005
Здравствено осигурање	243.634	313.694	103.940
Осигурање возила која се крећу по копну осим шинских возила	5.130.632	5.152.874	5.754.118
Осигурање возила која се крећу по шинама	-	-	9.128
Осигурање пловила	-	2.432	-
Осигурање робе у превозу	26.726	36.381	5.022
Осигурање имовине од пожара и природних сила	1.250.253	2.770.852	642.628
Осигурање од осталих штета на имовини	691.996	697.162	1.998.604
Осигурање од одговорности за моторна возила	20.926.226	20.949.196	21.195.085
Осигурање од опште грађанске одговорности	133.614	117.343	377.583
Осигурање кредита	33.468	108.417	469.851
Осигурање гаранција	861	-	-
Осигурање од различитих финансијских губитака	31.959	28.108	70.482
Осигурање помоћи	641	3.716	2.822
УКУПНО НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА	31.551.571	33.275.295	34.528.269
Животно осигурање	2.816.419	3.859.017	5.065.767
Ренте	1.332	3.996	13.662
Додатна осигурања уз осигурање живота	532.111	480.276	590.112
УКУПНО ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА	3.349.861	4.343.289	5.669.541
УКУПНО	34.901.432	37.618.584	40.197.810

Представљена FINNO платформа

На клик до ПОСЛОВНЕ И ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ

– FINNO је онлајн платформа створена да побољша приступ финансијама и олакша процес иновације од пословних идеја до комерцијалног успјеха. Отворена је за компаније које већ тргују широм свијета и оне које тек почињу да се осврћу на међународна тржишта.

Регион Југоисточне Европе један је од најбрже растућих у Европи. Обиљежава га укупна макроекономска стабилност коју карактеришу ниска инфлација, низак буџетски дефицит и стабилан јавни дуг. Ове економије континуирано побољшавају пословно окружење, нудећи повољну структуру трошкова – коју карактеришу релативно ниски трошкови рада и комуналних услуга, као и повољан порески режим. Локација пружа лаку повезаност за трговину и транспорт, са одличном позицијом за дистрибуцију на тржишта ЕУ, Русије, Блиског истока и Сјеверне Африке.

Да би подржали раст и развој малих и средњих предузећа из југоисточне Европе, седам конзорцијума Европске мреже предузетништва из шест земаља (Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора, Северна Македонија, Србија и Словенија) дошли су на идеју да креирају „one stop shop“ за расположиве финансијске и инструменте за подршку иновацијама. Европски савјет за иновације и Извршна агенција за мала и средња предузећа (EISMEA) подржали су ову иницијативу.

Кроз свој фокус на унакрсне промотивне активности и међусобно информисање, FINNO користи постојећу експертизу и уводи паметнији приступ циљању, досезању и подршци компанијама кроз сарадњу са главним организацијама за подршку пословању и доступним изворима финансирања активним у региону. Сарадња је предуслов за унапређење окружења у ко-

ме иновације могу да цвјетају – објашњава Марија Поповић, савјетник пројекта у EISMEA и координатор конзорцијума SEE EEN.

Платформа за приступ финансијама и иновацијама

FINNO је онлајн платформа створена да побољша приступ финансијама и олакша процес иновације од пословних идеја до комерцијалног успјеха. Отворена је за компаније које већ тргују широм свијета и оне које тек почињу да се осврћу на међународна тржишта. Било да тражите рјешење за финансирање својих иновација или планирате ширење на међународна тржишта, проналажење компетентног и поузданог извора финансирања, FINNO платформа требало би да буде један од ваших првих корака.

Конкретне користи за привреду

– Комбинујући флексибилност дигиталних рјешења и стручност савјетника у мрежи, направили смо приступ експертској платформи само једним кликом. Компаније сада могу да, кроз видео-позив, проведу неко вријеме са нашим савјетницима, који ће их водити кроз лавиринт могућности како би идентификовали најбоље могућности за њих и истовремено уштедјели вријеме – каже Никола Балић, шеф Одсјека за науку и иновације Универзитета у Сплиту.

Мрежа експерата из Југоисточне Европе

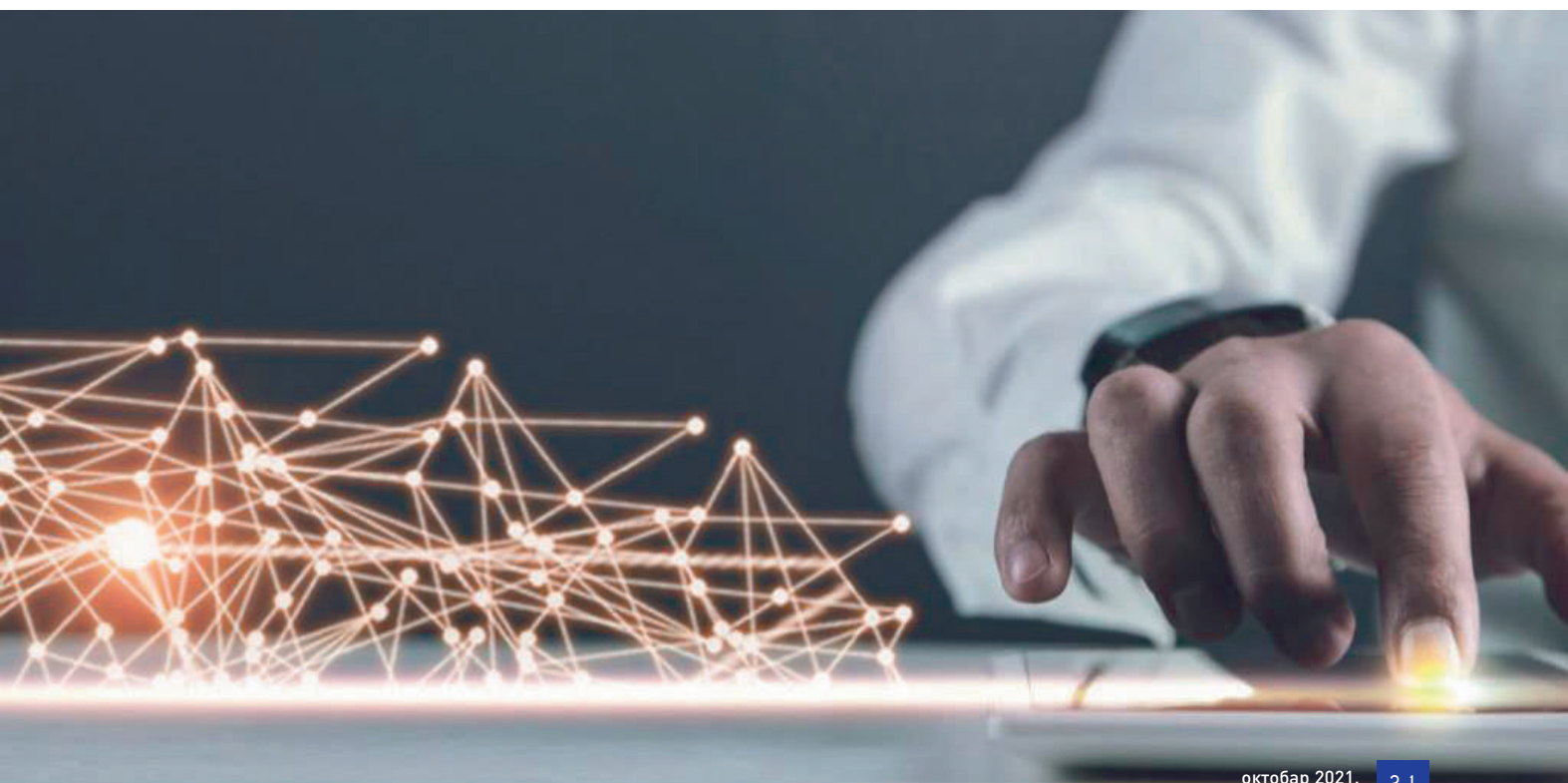
Платформа омогућава директну интеракцију између компанија и савјетника из земаља ЈИЕ. Ријеч је о међународним стручњацима у својим областима са искуством и ресурсима, који помажу вашем пословању да расте. Шта год да радите, они могу да вам дају савјет о најбољим тржишним приликама како би вам помогли да се проширите на међународном нивоу и финансирате своју иновацију. Они пружају следеће персонализоване услуге:

- ревизија иновација и савјети о стратегији,
- савјети о правима интелектуалне својине,
- савјети о трансферу технологије,
- подршка интернационализацији,
- услуге повезивања за технологију и иновације,
- савјети о добијању средстава за иновације,
- подршка за приступ програмима финансирања.

FINNO свакодневно сарађује са следећим програмима финансирања и партнерским организацијама: WB EDIF, EBRD, Enterprise Expansion Fund, RCC, WB6 CIF, EIC и EIT. Платформа је званично представљена 4. новембра, на регионалној конференцији Европске мреже предузетништва у Сарајеву.

Све информације можете пратити и на FINNO страници на LinkedIn-у!

www.finnosee.eu

Успостављен Регистар подстицаја привреди Републике Српске

Комплетна подршка на једном мјесту

– Циљ успостављања Регистра је боља координација и размјена информација између институција које додјељују подстицаје, јавни увид у доступне подстицаје и квалитетна статистичка основа за потребе институција Републике Српске.

Регистар подстицаја у Републици Српској је јединствена електронска база о средствима за подстицаје привреди Републике Српске који се додјељују како на републичком тако и на локалном нивоу.

Циљ успостављања Регистра је боља координација и размјена информација између институција које додјељују подстицаје, јавни увид у доступне подстицаје и квалитетна статистичка основа за потребе институција Републике Српске. План је да се подаци о подстицајима воде на републичком и локалном нивоу, укључујући информације све до крајњег корисника.

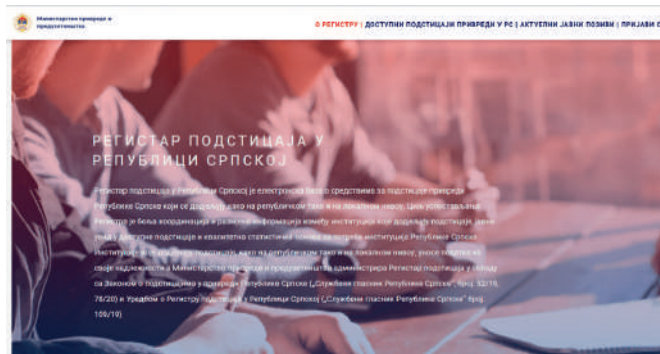
Институције које додјељују подстицаје, како на републичком тако и на локалном нивоу, уносе податке из своје надлежности, а Министарство привреде и предузетништва администрира Регистар подстицаја у складу са Законом о подстицајима у привреди Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 52/19, 78/20) и Уредбом о Регистру подстицаја у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ бр. 109/19).

Регистар подстицаја доступан је на адреси <https://regpodsticaja.vladars.net>, и то у виду два портала. Први је јавни портал Регистра подстицаја, који је доступан свима и који садржи информације о Регистру подстицаја, актуелним јавним позивима и доступним подстицајима који стоје на располагању заинтересованим корисницима.

Други, административни портал Регистра подстицаја, доступан је искључиво за регистроване кориснике, односно овлаштене особе на нивоу институција.

Регистар подстицаја Републике Српске оперативан је од октобра 2020. године и након годину дана од успостављања и фазе почетног ухватања рада како од стране институција, тако и дорађивања самог Регистра, тренутно су интензивне активности свих институција на комплетирању података о додијељеним подстицајима у претходном периоду.

Подсјећамо да су активности на успостављању Регистра подстицаја Републике Српске започете почетком 2019. године, као резултат потписаног Меморандума између Владе Републике Српске и Уније удружења послодаваца те Програма економских реформи Републике Српске за период 2019–2021.

ОПТИМИЗАЦИЈА АДМИНИСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУРА

Оптимизација административних процедура на републичком нивоу подразумева анализу процедура идентификованих у јединственом регистру свих дозвола, потврда, рјешења (тзв. формалности) које издају републички органи управе (јавно доступно на порталу www.pscsrpska.vladars.net), са становишта њихове оправданости, оправданости захтијевања неопходне документације, анализе трошкова и времена у њиховом прибављању. Циљ анализе и сљедећи корак јесте предлагање и спровођење поједностављења појединих административних процедура, те смањење трошкова и времена за пословну заједницу.

Влада Републике Српске је почетком априла донијела Одлуку о реализацији Пројекта оптимизације административних процедура и формалности. Формиран је Савјет за управљање пројектом, формирано је оперативно тијело од представника свих институција које издају формалности, припремљена је методологија и завршене су обуке имплементационог тијела. У завршној фази је анализа сваке појединачне формалности, након чега ће Савјету бити предложен акциони план за поједностављење, а затим и Влади РС, што је и предвиђено планом до краја године.

Органска производња
све популарнија у
Републици Српској

Број произвођача КОНТАНТНО расте

– Природна богатства која Републику Српску чине погодним тлом за органску производњу, али и могућност остваривања добре зараде, уз очување животне средине, додатни су разлози због којих је број органских произвођача из године у годину у порасту.

Последњих година на подручју Републике Српске повећано је интересовање пољопривредних произвођача за ову врсту пољопривредне производње.

Резултат је то раста свијести потрошача о значају органски произведене хране, али и повећане потражње потрошача за органским производима.

Природна богатства која Републику Српску чине погодним тлом за органску производњу, али и могућност остваривања добре зараде, уз очување животне средине, додатни су разлози због којих је број органских произвођача из године у годину у порасту.

О тренду раста броја евидентираних органских произвођача свједоче и статистички подаци према којима је на територији Републике Српске регистровано око 50 органских произвођача, што је за 50% више у односу на претходне двије године.

Као специфични вид производње, у органској производњи забрањена је употреба минералних ђубрива, ГМО, али и адитива

за сточну храну и сл. Процес производње обавља се примјеном пољопривредних метода које су еколошки исправне и не угрожавају животну средину.

Поред сакупљачке производње шумских плодова, љековитог биља и гљива, што је у годинама иза нас била основна дјелатност, све више се појављује производња поврћа и воћа, као и житарица, те њихове прерађевине.

Резултат органске производње хране је укусан и безбједан органски производ, са интензивним мирисом, високе хранљиве вриједности, богат витаминима, као и микро и макро елементима.

Значај органске производње хране, али и повећана потражња потрошача за производима ове врсте у последње вријеме резултирали су повећаним интересовањем пољопривредних произвођача са простора Републике Српске за оваквом врстом дјелатности.

Република Српска је погодно тло за органску производњу хране, а број произвођача који су у овој врсти производње препознали

шансу за зараду и очување животне средине у сталном је порасту. Поред тога, на овом подручју препознате су и огромне површине које су запуштене, а које би, уз одговарајућу подршку, могле бити претворене у идеалне површине за органску производњу.

Љековитом биљу се увијек придавала чудотворна моћ, а данас је пораст интересовања за љековитим биљем свјетски тренд. По свом географском положају, клими, земљишту те богатој традицији, Српска представља погодно подручје за сакупљање и гајење љековитог, ароматичног и зачинског биља, по чему је Херцеговина посебно позната и предњачи.

Иако сви расположиви потенцијали са овог простора још нису довољно искориштени, задњих година примјетан је тренд раста интересовања за сакупљање и плантажни узгој љековитог биља, те се љековите биљке све чешће користе као сировине у фармацеутској, козметичкој и прехранбеној индустрији. Највећи дио те производње базиран је на принципима органске производње. У источном и западном дијелу Републике Српске највише је заступљена плантажна производња љековитог биља, као што су камилица, мента, невен, коприва, док је за подручје Херцеговине карактеристична сакупљачка производња и прерада лаванде, жалфије, кантариона, али постоји и плантажни узгој смиља и лаванде.

Један број произвођача бави се сакупљачком производњом и прерадом шумских плодова и гљива. Углавном се ради о шумској јагоди, купини, боровници, а од гљива најзаступљеније су вргањ, лисичарка, црна труба и смрчак. Готово све сакупљене количине шумских плодова и гљива извезу се на инострано тржиште као готови производи, сок, џем, чајеви или сушене гљиве. Највеће интересовање за органске производе са простора Републике Српске показале су земље као што су Швајцарска, Њемачка, Италија, а у извозу доминирају гљиве и љековито биље.

Знатан број произвођача бави се и органском производњом воћа, поврћа и житарица. Од воћа, заступљени су малина, аронија, шљива и крушка, а од поврћа производе се бијели лук, паприка, парадајз, краставац, салата, тиквица, махуне, млади лук, кромпир, мрква, и углавном се ради о пластеничкој производњи поврћа.

На територији Републике Српске постоји и једна сертификована органска фарма, на подручју општине Калиновик, те један сертификован органски пчелар. У 2021. години у период конверзије ушло је око 30 произвођача.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске путем Аген-

ције за аграрна плаћања Републике Српске подстиче органске произвођаче и произвођаче у периоду конверзије директно кроз двије мјере, и то за органску производњу, биљна и сточарска производња – површина и број грла, као и за цијену сертификата издатог од овлаштене контролне организације. Такође, могу да користе и друге мјере подршке, као што су инвестиције у механизацију, набавка система за наводњавање, проширење прехранбених капацитета, набавка хладњаче, сушаре, сортирање и паковање, те премија за произведено и продато ароматично љековито биље, воће и поврће. Што се тиче области органске производње у Републици Српској, она је регулисана Законом о органској производњи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 12/13).

Ресорно министарство у 2020. години промовисало је знак за органске производе. Да би пољопривредни произвођач означио свој производ ознаком „органски производ Републике Српске“, потребно је да испоштује одређене прописе у складу са Законом о органској производњи. Процес уласка произвођача у систем органске производње почиње склапањем уговора произвођача са овлашћеном контролном организацијом. Произвођач најприје улази у период конверзије и, уколико испоштује све потребне процедуре које захтијева овлашћена контролна организација, добија сертификат којим се потврђује да је производња односно производ органски.

Након добијања сертификата, произвођач ставља етикете на свој производ, који обиљежава знаком Републике Српске и кодом овлашћене контролне организације која је извршила контролу и сертификацију органске производње. Знак могу да носе само производи који су произведени по прописима и правилима органске производње и за које је издат сертификат од овлашћене контролне организације, односно потврда за производе из увоза.

Први Органик фест Српске

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, у сарадњи са Привредном комором Републике Српске, организовало је 1. Органик фест Српске, који је окупио тридесетак излагача органских производа из Српске, ФБиХ, Србије и Хрватске. Имајући у виду да је ово први сајам органских производа, жеља је да исти постане традиционална манифестација, те да сваки наредни буде успјешнији и већи, и да доприноси развоју органске производње у Републици Српској.

У склопу 1. Органик феста Српске, поред изложбено-продајног дијела, односно сајма органских производа, организовани су округли столови на теме „ИТ сектор као алат развоја органске пољопривреде“ и „Органска производња – развојна шанса региона, да или не?“. Такође, потписан је и споразум о сарадњи између привредних комора Српске и Србије у области пољопривредне и прехранбене индустрије.

Другог дана манифестације одржане су радионице за све заинтересоване произвођаче који желе да уђу у систем органске производње. Радионице су биле организоване за област биљне и сточарске производње, као и прераде. Разговарало се и о контроли и сертификацији органске производње за домаће и инострано тржиште, као и сертификацији ресторана.

Трећег дана била је уприличена посјета пољопривредном газдинству Илије Мијатовића, произвођача који је у другој години конверзије и који ће у наредном периоду имати, надамо се, прву сертификовану органску ракију.

Закључено је да је органска производња шанса како Републике Српске тако и региона, те ју је потребно још више подржати, промовисати и укључити у гастро понуду наших туристичких дестинација.

Драган Шена